

TROMS

Arkeologiske rapporter fra
Norges arktiske universitetsmuseum

Sikringsundersøkelse av gravfunn på Kjellerhaugen i Seivåg

Utgravning av yngre jernaldersgrav under bolighus
gnr. 80/7, Bodø, Nordland

Jørn E. Henriksen, Jon G. Blom og Anja Roth Niemi

UiT Norges arktiske
universitetsmuseum

Tromura 2022

Arkeologiske rapporter fra Norges arktiske universitetsmuseum, UiT Norges arktiske universitet

ISSN: 2535-4248 (elektronisk utgave)

Utgiver: Septentrio Academic Publishing, Tromsø, Norway

Redaksjon: Anja Roth Niemi og Janne Oppvang

DOI: <https://doi.org/10.7557/trm.6748>

Foto: Norges arktiske universitetsmuseum - UiT Norges arktiske universitet

Kart og illustrasjoner: Jon G. Blom, UM

Gjenstandsfoto: Anna Buduson, UMI. Henriksen, UM

Fotogrammetri: Jon G. Blom, UM

Prosjektet er bekostet av Riksantikvaren

Forsidefoto: Dokumentasjon av grav under hus, 28.5.22. Foto: Anja R. Niemi

Rapporten er lisensiert under en [Creative Commons Navngivelse-DeLPåSammeVilkår](#) (CC BY-SA). Lisensen tillater andre å tilpasse og bygge videre på arbeidet så lenge det krediteres og lisensieres videre på samme måte.

Gravfunn under bolighus på Seivåg i Bodø kommune

Sikringsundersøkelse av grav fra yngre jernalder

Jørn E. Henriksen, Anja Roth Niemi og Jon Gunnar Blom

UiT Norges arktiske
universitetsmuseum

Lokalitet: Seivåg, Kjelderhaugen

Id.nr.: 269473

Kulturminnetype: Grav

Undersøkelsesår: 2020

Areal:

Tiltakshaver: Riksantikvaren (Statsbudsjettet post 70), eiere: Mariann Kristiansen og Roy-Are Nergård Albertsen

Kommune: Bodø

Fylke: Nordland

Gnr/bnr: 80/7

Koordinater: UTM Sone 33 N 7456969.08 Ø 477899.78

Feltleder: Jørn Erik Henriksen

Prosjektansvarlig: Anja Roth Niemi

Rapport: Jørn Erik Henriksen, bidrag fra Jon G. Blom og Anja R. Niemi

Dato: 01.11.2022

Prosjektnr.: 149367101 (gml. nr.: A49370)

Ephorte: 2020/2289

Aksesjonsnr.:2020/65

Fotobase: TSAD 111

Gjenstandsbaser: Ts.16035

Nøkkelord: Seivåg, løsfunn, grav, merovingertid, vikingtid, yngre jernalder

Sammendrag

Utgravningen av gravkontekst på Kjellerhaugen gnr./bnr. 80/7 i Seivåg, Bodø kommune 26.-30.5.2020 kom i stand som følge av at grunneiere meldte om funn gjort under husgolv under renoveringsarbeid til Nordland fylkeskommune.

Stedet viste seg å være forstyrret, trolig også før huset ble bygget i 1914. Skjelett og funn bar for det meste sterkt preg av dette. Til tross for dette ble det påvist funn som tyder på at utgravningen berørte rester av minst to graver, datert merovingertid – tidlig vikingtid.

Funnmaterialet som var tilstrekkelig bevart til identifikasjon inkluderer blant annet øks, steikepanne, linhekler/ullkammer og hvalbeinsplate. Tatt i betraktning begrenset utgravningsareal og gravkontekstenes tilstand virker individer begravd på stedet å ha fått med seg rikt og variert gravgods.

På denne bakgrunnen foreslås det at nærområdet til gravkontekstene trolig rommet en eller flere samtidige bosteder/gårder der avdøde beboere over tid har blitt begravet på Kjellerhaugen. Funnmaterialets karakter tyder på at stedet og beboerne har hatt en relativt høy status i samfunnet, og trolig hadde viktige roller i nettverk av lokale senter underlagt regionens viktigste sentralsted; Bodøgård; som etablerte og befestet sin status i samme tidsperiode som gravkontekstene utgravd i Seivåg 2020 skriver seg fra.

INNHold

Innledning.....	1
Bakgrunnen for undersøkelsene	1
Forundersøkelser	1
Berørte kulturminner	2
Gjennomføring	3
Tidsrom, deltagere og ansvarsfordeling.....	3
Forløp	3
Undersøkelsesforhold	3
Formidling.....	3
Kontakt med tiltakshaver og andre	4
Beliggenhet og kulturmiljø.....	4
Lokalisering.....	4
Topografi, vegetasjon og berggrunn.....	5
Øvrige registrerte kulturminner	6
Andre arkeologiske undersøkelser i regionen	6
Kultur og bosetningshistorie	7
Undersøkelsens relevans	7
Målsetting.....	8
Prioriteringer, strategier og problemstilling	8
Undersøkelsesmetode og dokumentasjon	8
Feltmetode	8
Digital dokumentasjon	9
Kildekritiske forhold	9
Observasjoner og Resultater	10
Stratigrafiske forhold: Strukturer	10
Stratigrafiske forhold: Generelt om funnkontekstene	12
Funnkontekster.....	13
Prøver.....	14
Oppsummering.....	15
Analyse	16
Dateringer	16
Funnspredning.....	17
Gjenstandsmaterialet	18
Naturvitenskaplige analyser.....	26
Diskusjon.....	27
Typologi og kronologi	29
Funnene i lokal og regional kontekst.....	30
Oppsummering og konklusjon.....	30

Litteratur	32
Vedlegg	34
Artsbestemmelse av arkeologisk trekull, rapport fra Dendroøkologen Andreas Kirchhefer	
Dateringsresultater, rapport fra Nasjonallaboratoriet for karbondatering, NTNU	
Osteologisk og patologisk analyse, rapport fra Tanja B. Karlsen	
Artsbestemmelse av dyrebein, rapport fra Universitetsmuseet, UiB	
Funnkatalog	

INNLEDNING

BAKGRUNNEN FOR UNDERSØKELSENE

Lokaliteten ligger på Straumøya i Bodø kommune, og består av et tidligere ukjent gravanlegg. I forbindelse med at eierne var i ferd med å renovere sørvestre del av boligen for å tilrettelegge for nytt soverom, bad, kjøkken og gang, ble det avdekket funn som ble meldt til Nordland fylkeskommune.

Huset er våningshus på gården, bygd i 1914. Under klargjøring for å legge nytt golv m.m. 15.05.2020, fant eierne en jernøks, en glassperle samt noen uidentifiserte metallgjenstander i den vestligste delen av den opprinnelige bygningskroppen. Funnene ble gjort i nærheten av dette rommets sørvesthjørne.

Fylkeskommunen befarte funnstedet 18.05.2020, og vurderte konteksten som en forstyrret gravrøys. Husets nyeste tilbygg i sørvest var også under renovering, og deler av gulvet var tatt av i den anledningen. NFK orienterte muntlig og per epost Universitetsmuseet om funnet.

I brev av 20.05.2020 anmodet Nordland fylkeskommune UM – Norges arktiske universitetsmuseum om tilrådning, samt om å utarbeide prosjektplan og budsjett for arkeologisk sikring av funnet. Universitetsmuseet oversendte dette til NFK og Riksantikvaren 22.05.2020.

Nordland fylkeskommune fattet vedtak om dispensasjon fra kulturminneloven §8 andre ledd, der det ble gitt tillatelse til inngrep i kulturminnet med vilkår om at det først skulle foretas en arkeologisk gransking.

I brev datert 27.05.2020 fattet Riksantikvaren vedtak vedtak jf. kml § 10 første ledd tredje punktum om at staten skal bekoste den arkeologiske granskningen.

Tiltakshavernes lett prekære situasjon i forhold til at oppussingsprosjektet som pågikk i boligen deres vanskelig kunne stilles i bero, tilsa at det var nødvendig med hurtig saksbehandling fra alle involverte parter. Først og fremst var forbilledlige opptreden fra finnerne medvirkende til at saksbehandling o.a. etter forholdene var ukomplisert, og dermed også mulig å utføre såpass raskt. Saken ble også prioritert av de ulike instansene i kulturminnevernet, og det var tett kontakt og god dialog mellom fylkeskommune, universitetsmuseum og Riksantikvar.

Forundersøkelser

Befaringen av funnstedet etter at det ble meldt inn, ble utført av Martinus A. Hauglid ved Nordland fylkeskommune 18.05.2020 (Hauglid 2020). Sammen med meldingen fikk NFK bilder av funnene som ble gjort, og det var dermed på det rene at disse kunne dateres til jernalder, trolig vikingtid. Befaringen ble utført sammen med eierne av huset, som visuell vurdering av funnstedet og en redegjørelse for hvordan stedet så ut forut for ryddingen under gulvet og omstendighetene for funnene som ble gjort. Siden det nå ble klart at funnene lå under et lag rullestein i jevn «hodestør» størrelse, konkluderte NFK at funnstedet var en forstyrret gravrøys (Hauglid 2020, fig 1).

Gulvpanel i et nyere tilbygg i vest-sørvest for dette rommet var også fjernet, uten at det ble observert tegn til forstyrret grav her. Området der graven ble erkjent etter gulvet ble fjernet var ca. 2 x 4 m stort i plan orientert NNV – SSØ. NNV for dette området var kun den sørlige vegg fjernet til tilstøtende rom i den retningen, mens huset i ØSØ ikke var gjenstand for større oppussing i denne omgangen. I sørlig retning avgrenses området av den ytre grunnmuren til huset. Området fremsto slik da vi ankom stedet, kun med den forskjellen at gulvbjelker var tatt bort for å lette utgravningsarbeidet (Fig.2, jf. fig.5)

Figur 1 Stein ryddet ut fra funnområdet. Steinen virker i varierende grad vannrullet, og er trolig bragt til stedet som ellers er preget av finsorterte strandavsatte masser (skjellsand). Foto: NFK

Figur 2 Funnområdet under NFKs befaring mai 2020. Bildet er tatt mot sørøst, og funnene ble gjort i området lengst fra kamera, nær hushjørnet til høyre i bildet Foto: NFK

Berørte kulturminner

Gravfunnet Askeladden id. 269473 er det første kjente automatisk fredete faste kulturminne på gnr./bnr. 80/7. Sommeren 2020 ble en snodd sølvarmring fra vikingtid (Ts.16023.1) funnet på tunet av sønn i huset under søk i overskuddsmasser fra vannledningsgrøft. Denne beskrives nærmere annet sted i rapporten, og ettersøk av funnkonteksten samt overskuddsmasser fra selve funnstedet deponert et annet sted (Fig.4) ble utført av UM i som separat prosjekt, som er beskrevet i egen rapport (Blom 2022).

GJENNOMFØRING

Tidsrom, deltagere og ansvarsfordeling

Feltarbeidet ble utført 26. – 30.05.2020. Jørn E. Henriksen var feltleder og Jon G. Blom hadde ansvar for digital dokumentasjon hele perioden. Erik Kjellman deltok tirsdag 26. og deler av onsdag 27. mai. Fra onsdag 27. ettermiddag og ut perioden deltok prosjektleder Anja R. Niemi. Blom og Henriksen var nyansatte i stillingene, og det var gunstig for prosjektets gjennomføring at Erik Kjellman og Anja Niemi kunne bidra i felt med kompetanse, i et prosjekt hvor forberedelsesfasen var knapp av årsaker redegjort for i innledningen

Forløp

I uken før utgravningen ble til sammen to dagsverk forarbeid utført. Utgravningen utgjorde totalt 15 dagsverk inklusive reisetid. Etterarbeidet på 15 dagsverk ble fordelt over perioder høst 2020, vår 2021 og høst 2022. Konservering av funnmaterialet var ferdigstilt vår 2022. MSc i paleopatologi Tanja B. Karlsen utførte analysen av humant skjelettmateriale, mens analyse av øvrig osteologisk materiale ble utført ved Universitetsmuseet, UiB. Dendroøkologen Andreas Kirchhefer utførte treartsanalyse av trekull (se vedlegg 1).

Undersøkelserforhold

Logistiske forhold generelt var tilfredsstillende. Deltagerne bodde på Saltstraumen hotell på Knaplundøya, på andre siden av Saltstraumen øst for Straumsøya, drøyt sju km fra utgravningsområdet og rundt ti minutters kjøring unna utgravningslokaliteten.

Utgravningen foregikk under tak i et bolighus, og dermed i tørt, stabilt inneklima. Rammen rundt utgravningen, et hus under renovering, der snekker og eiere var i full gang med byggearbeidene som ikke berørte kulturminnet, presenterte sine egne utfordringer. Det fysiske rommet under et gulv der gulvbordene var fjernet satte for eksempel sine begrensninger for arbeidsrommet og bevegelsene til feltarbeiderne rundt selve utgravningsområdet, som til tider kunne fordre arbeidsstillinger en ellers ikke ville valgt. Utgravningsfeltets fysiske rammer med vegger og tak satte også betingelser for hvilken innmålingsstrategi som var aktuell, blant annet ved at bruk av CPOS GPS ikke kunne være aktuelt. Det reelle alternativet var bruk av totalstasjon, som heller ikke var så enkelt i et rom der veggene begrenser siktelinjer til vinduene. Dette krevde litt kreativitet i prosessen med å få målt inn fastmerkene. Utgravning innendørs der vindusflatene var ganske små, betød også at dagslyset ikke var tilstrekkelig, og at kunstig belysning var nødvendig under utgravningen.

Formidling

Omstendighetene ved funnet var spesielle, og media meldte straks sin interesse, med intervju av Mariann Kristiansen og Mart Hauglid ved Nordland fylkeskommune i nettavisa Bodø Nu 25.05.2020 og Avisa Nordland og NRK nyheter, distrikt Nordland 26.05.2020.

Intervju og medieoppslag etter at utgravningene var kommet i gang:

- NRK radio Nordland (God morgen Nordland) på morgenen Jørn E. Henriksen ble intervjuet i 27.05.202.
- NRK tv distriktsnyheter, Nordland. Innslaget ble sendt kvelden 27.05.2020.
- Morgunbladid (Island). Intervju av Jørn E. Henriksen publisert i avisas nettsider 30.05.2020
- Intervju med Jørn E. Henriksen, og Mariann Kristiansen. NRK nyheter, distrikt Nordland publisert på nettsidene NRK nyheter 31.05.2020.

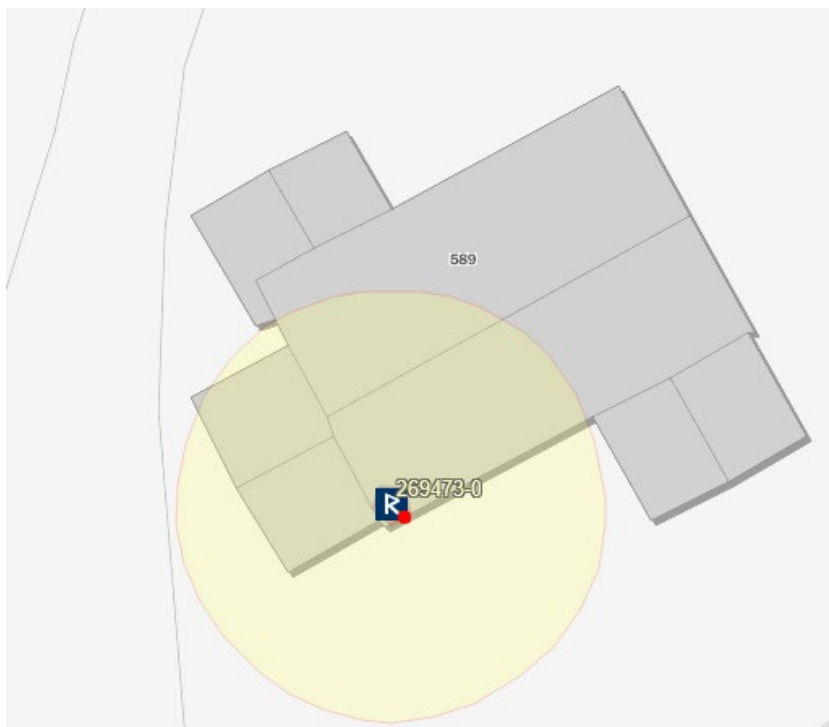
Funnet fikk også betydelig oppmerksomhet utenfor Norge, og ble omtalt på ulike nettstedet.

Kontakt med tiltakshaver og andre

Kontakten med eierne foregikk på daglig basis, i og med at utgravningen foregikk i hjemmet deres. Brakken grunneierne leide under renoveringsprosjektet ble stilt til vår disposisjon, som lunsjsted tilgang til bad med rennende vann m.m. Dette gjorde det enkelt å ivareta smittevernregler/håndhygiene i tråd med gjeldende Covid-19 retningslinjer i tiden for avviklingen av feltarbeidet. Eierne var også behjelpelige med å sørge for nødvendig utstyr som visste seg å bli nødvendig, som kunstig belysning, diverse småutstyr o.a

BELIGGENHET OG KULTURMILJØ

Lokalisering

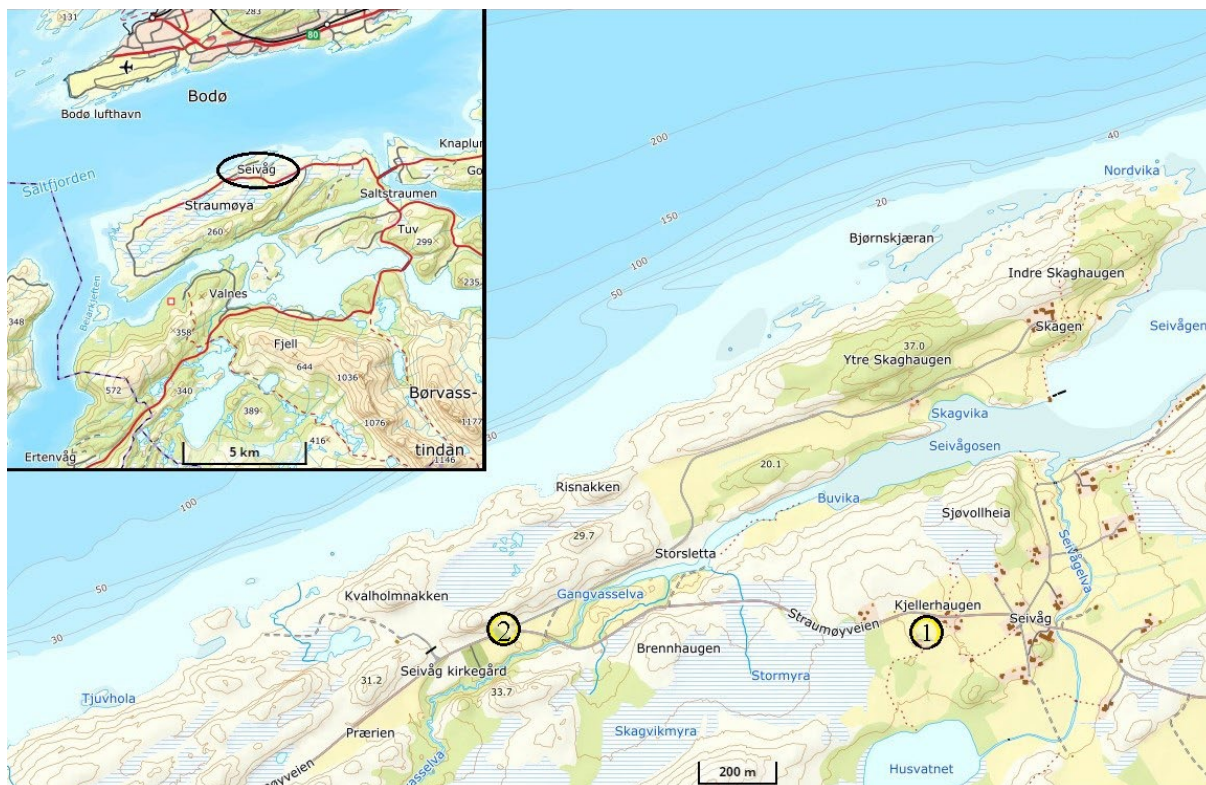

Figur 3 Straumøyvegen 589 og funnstedet

Straumøyvegen 589, Gnr./bnr. 80/7, «Kjelderhaugen» ligger i Seivåg på nordsiden av Straumøya i Bodø kommune, ca. 370 m sør for vågen, og ca. 27 m.o.h. Stedet er lokalisert på sørsiden av Saltfjorden, på den andre siden av fjorden, sørøst for Bodø by (Fig.4). Avstanden over fjorden til byen er ca. seks km i luftlinje, og langs veien via Tverrlandet ligger stedet ca. 3,5 mil fra byen, en kjøretur på en drøy halvtime.

Seivåg ligger rundt fem kilometer vest for den sterke tidevannstrømmen Saltstraumen i sundet over til Knaplundøya øst for Straumsøya. Straumen er

blant verdens kraftigste tidevannsstrømmer, men også den viktigste av passasjene til Skjerstadfjordbassenget sjøvert, med sidefjorder som Misvær- og Saltalsfjordene.

Figur 4 Oversiktskart over funnstedet (nr.1) og deponerte masser fjernet under oppussingsprosjektet (2) og siden såldet (Blom 2022).

Topografi, vegetasjon og berggrunn

Seivågen er en smal øst-nordøstvendt naturhavn mot Saltfjorden, der Skagen utgjør vågens nordlige del. Den ytre delen av Seivåg er den beste havnen på Straumøya, med den ene ulempen at det har lett for å fryse til her på vinteren (Gudbrandson 2001:511). Lenger inn i vågen, omtrent fra Skagvika på vestsiden av Skagensiden av vågen og til vågsbunnen, er det svært grunn leirebunn som blir tørrlagt ved fjære sjø. Naturhavnens fordeler skyldes først og fremst at Skaghaugene på nordsiden av vågen former effektiv beskyttelse mot uvær fra nord og nordvest, men også at havna også var kjent for sine gunstige kvaliteter for vedlikeholdsarbeid på trebåtene. Trebåtene kunne tas inn på grunna under flo sjø og la seg fint på bunnen da sjøen falt, samtidig som det var lett å bevege seg til fots her under arbeidet med smurning av båtene o.l. (Gudbrandson 2001:511).

Kjellerhaugen ligger i tilknytning til gammel innmark i et belte fra Husvatnet i sørvest og på begge sidene av Seivågelva, som munner ut i vågen. Gnr./bnr. 80/7 ligger sørvest for Sjøvollheia, som gir stedet beskyttelse mot nordlig og nordvestlig vær. Kjellerhaugen er som navnet tilsier et høydeparti mest markant nord for tunet, men bygningene på gnr. 80/7 ligger på en forlengelse av Kjellerhaugen mot nord som fremtrer som en forhøyning i terrenget. Vest for innmark på gnr./bnr. 80/7 ligger et parti bjørkeskog som avløses av myrlendt terreng, mens lavereliggende partier i sør mot Husjordvatnet er innmark til grasproduksjon (trolig drenert myr).

På andre siden av vågen i nord ligger Skagenjorda fordelt i en stripe fra Skagodden i nordøst til Gangvatnet i sørvest. Dyrkbar mark tilhørende gården rundt begge sidene av vågen er tydelig topografisk avgrenset av myr og nakent berg på landsiden, et kjennetegn Seivåg deler med alle gårdene på Straumøya. Under matjorda er undergrunnen på gnr./bnr. 80/7 dominert av marine avsetninger, i første rekke skjell- og korallsand. Dette er undergrunn som dominerer i Seivåg, og kjennetegner nesten all fulldyrket mark (NGU kart Løsmasser). Fra eierne av gården tilhørende funnstedet er det opplyst at denne massen endrer karakter i dybden i denne delen av Seivåg. Grøftegraving o.l. mer enn ca. en meter ned i bakken er vanskelig, da det påtreffes til dels større steinblokker og partier med fast fjell under skjellsanden.

Øvrige registrerte kulturminner

Seivågs eldste historie er dårlig belagt med arkeologiske funn. Et eneste løsfunn er tidligere registrert på gnr./bnr. 80/7. Dette er en pilspiss av flint (id. 54846), som ikke kan gjenfinnes i gjenstandskataloger og MUSIT-database. Ellers i Seivågområdet inkludert nordlige del av Straumøya er det registrert funn og andre indikasjoner på boplassområder fra yngre steinalder og tidlig metalltid (se Henriksen 2021 for oversikt).

Jernalderens kulturmiljø har høyere relevans til gravfunnet på gnr./bnr. 80/7. Bortsett fra en registrert rekke naustufter (id. 59573) som et mulig unntak, er det ikke registrert synlige tufter fra jernalder på gnr. 80, som inkluderer Seivågskagen. Jernalderens kulturmiljø og jernalderfunn på Straumøya følger i stor grad den topografiske avgrensede områdene til de historiske gårdene, som naturlig nok følger forekomstene av lett dyrkbar mark. Seivåg har sammen med nabogårdene Seines (gnr. 81) i vest og Straum (gnr. 78) i øst tettest forekomst av faste kulturminner fra jernalderen på Straumøy (Henriksen 2021).

Det eksisterer opplysninger om 11 gravminner fra jernalder på gården Seivåg (Storli 1985:192-93), og ni-ti av disse er ført inn i Askeladden. De fleste kjente gravminnene er på Skagen, på nordsiden av vågen. På sørsiden, nærmere gnr./bnr. 80/7 er kun et fjernet gravfelt i Seivågosen ca. 500 meter nordvest for funnstedet på gnr. 80/7 registrert. Her lå tidligere et gravfelt med minst to gravrøyser (id. 72440 uavklart). På Skagen ligger en tydelig markert gravhaug med diameter 7 m (id 58307) på et lite platå like nord for Skagvika og tett ved veien opp til Skagen gård, mens ytterligere to gravhauger (id 72441 -uavklart), skal ha befunnet seg like sør for denne. Id 72441 ble ikke gjenfunnet under Nordland fylkeskommunes befarings i 2009. Videre ut mot Skagodden i øst ligger en enkeltliggende gravrøys (id. 58306), og et gravfelt (id. 59572). Sistnevnte består av en skipsformet haug kalt «Risen» på ca. 30 m lengde, og en gravrøys på 13 m diameter. Til sist ligger det en liten gravrøys på en bergtopp ca. 1,5 km sørvest for Skagvika (id. 58304).

Andre arkeologiske undersøkelser i regionen

Arkeologiske utgravninger på Seivåg var inntil 2020 begrenset til undersøkelsene foretatt av bestyrer for den Historisk-Antikvariske avdeling på Tromsø Museum, O. M. Nicolaisen i 1885 og 1903 (Nicolaisen 1886, Henriksen 2021). Nicolaisen rapporterte at de to gravhaugene som skal ha ligget på Seivågsiden ca. 500 m fra Kjellerhågen (id. 72440) allerede på hans tid var sterkt beskadiget. Gravenes forfatning kan være grunnen til at de best bevarte gravene lokalisert på Skagen ble prioritert til utgraving. Av de sju gravene Nicolaisen grov ut ble det funnet rester av kremerte og ukremerte skjeletter i fire hauger mens tre var uten funn (Nicolaisen 1904:211-12, Henriksen 2021). Av de øvrige ti utgravde gravminnene på Straumøya i 1903 fordelt på Seines (sju stk.) og Straum (tre stk.) foreligger kun en sannsynlig datering til 1000-tall. Dette er fra en kremasjonsgrav på Seines med bevarte daterende gjenstandsfunn (Henriksen 2021).

Et løsfunn av hjaltet til et praktsverd, Ts.1463, fra Seivåg-Skagen er datert sein vikingtid (Holberg og Hutchinson 2009:182). Løsfunn datert jernalder ellers på Straumøya er få. For detaljert omtale og oversikt se Henriksen 2021.

Det er åpenbart at bildet vi har av Straumøyas jernalderhistorie lider under mangel på arkeologiske utgravninger av nyere dato, og undersøkelsene fra Nicolaisens tid er tross alt fra pionerfasen i Nord-Norges arkeologihistorie, fra tiden da materialinnsamling ble prioritert framfor dokumentasjon av kulturminnene. Arkeologiske utgravninger i regionen utført med høyere fag- og metodestandard fra relativt ny tid er konsentrert til nærområdene av Bodø by og omegn har bidratt med (Henriksen og Niemi 2014: 4 – 7, Arntzen 2015 og Henriksen 2021 for detaljert oversikt). På selve Straumøya har det blitt foretatt utgraving på Nordre Knaplund, hvor en mindre utgraving i gårdshaug avdekket deler av et ildsted fra vikingtid i bunn (Oppvang og Kjellman 2019)

Imidlertid ble det utført en utgraving på Seivåg-Skagen senere på året i 2020. Prosjektets hovedmål var ettersøk av funnsted på Skagenjorda, der metallsøkere hadde funnet til sammen 18 mynter o.a. fra sen vikingtid/tidlig mellomalder. Maskinell sjakting i kombinasjon med

metallsøk frambragte 16 nye mynter datert samme tid, klippesølv, spenner og andre gjenstander. Anleggspor som naust og andre bygninger ble datert vikingtid - høymellomalder. Mynt og andre gjenstander ble deponert som følge av stor aktivitet, trolig i forbindelse med vareutveksling og produksjon i vikingtid/ tidlig middelalder og frem til noe inn på 1200-tallet (Henriksen 2021).

Kultur og bosetningshistorie

I Saltenregionen er sentrumsindikatorer i det indre fjordlandskapet som statuspregete funn av graver og løsfunn langt tydeligere enn i ytre Salten, og storgårder som Ljønes og Mjønes på hver side av Skjerstadvfjorden oppviser kontinuitet også i status som sentralsteder over i yngre jernalder (Holberg & Hutchinson 2009: 124-126). Fremveksten av Bodøgård og Seines på hver sin side av ytre Saltfjorden fremtrer først som sentralsteder i yngre jernalder, og kan antyde en lokal omstrukturering av maktforholdene i Saltfjorden (Holberg & Hutchinson 2009:148-150). Områdene fra Gildeskål/Meløy i sør, og Folda/Steigen i nord var rolig et høvdingdømme med senter på Bodinhalvøya (sml. Bratrein 2018).

Økt kommunikasjon og økt behov for å kontrollere knutepunkt i handel og annen trafikk langs kysten kan forklare at Seivåg ble et sted av betydning i yngre jernalder (Henriksen 2021). Stedet kan ha fungert som havn også for nabogårder, kanskje i første rekke sentralgården Seines i vest hvor havneforholdene er langt dårligere. (Gudbrandson 2001:601, Henriksen 2021). Dette kan forklare indikasjonene på at Seivåg og Skagen huset bosetting av en viss status i perioden.

Mot slutten av vikingtid kan mye tyde på at det eksisterte en liten markeds plass eller lignende på Skagenjorda, men om denne aktiviteten sto i relasjon til eksisterende gård(er) i området på er uvisst. Annen aktivitet senere i mellomalderen er også ukjent i området, og det er heller ikke bevarte skriftlige kilder som indikerer dette. Det har derfor ingen hensikt å forsøke å vurdere bruk av området der gravfunnet ble gjort i denne perioden. Første gang det er dokumentert bosetting på gården i skriftlige kilder er likevel først i manntall for leidangskatten 1567, men representert av to skattemenn/familier. Begge skattemennene skyldte så lite, at de kanskje var å sammenligne med husmenn (Gudbrandson 2001:513). Gårds- og eiendomshistorien heretter er komplisert, mye på grunn av at stedet for størsteparten besto av adelsgods med eiere som selv ikke bodde der og oppsitternes bosteder i tidlig nytid frem til 1800-tallets utskiftninger kan ikke rekonstrueres i detalj (Gudbrandson 2001). Fradelingen av bruket til gården gnr./bnr. 80/7 skjedde ikke før 1886, og våningshuset som ble oppført rundt den tiden var plassert på grensen til brn. 8, dvs. minst 20 meter lenger øst for dagens hus (Gudbrandsson 2001:553 ff.). Det er ikke funnet belegg for tidligere bosetting enn dette på dagens tun, men stykket var kjent som bygslet gård på 1700-tallet og tidlig på 1800-tallet uten at det foreligger sikker kunnskap om hvor bygningene til denne driften befant seg.

Det tidligste tunområdet til gårder i Seivåg som er noenlunde sikkert belagt, ligger vel 200 m ØSØ for gnr./bnr. 80/7 og skal ha vært stedet hvor gårdene som ble bygslet utover 17- og tidlig 1800-tallet hadde tunene i felleskap. Tunområdet på gnr./bnr., 80/7 var dyrket mark i tiden rundt utskiftningen i følget kartet som ble produsert i den forbindelse (Utskiftningskart 1885). Her er det også markert noe bebyggelse i området nord for tunet på gnr./bnr. 80/7 på kartet. Det er antagelig i dette generelle området jordkjellere (som er bakgrunnen for navnet «Kjellarhåjen»), sommerfjøs o.l. knyttet til forskjellige bruk tidligere var samlet (Gudbrandson 2001:533, 534). Per nå er det bare mulig å slå fast at det ikke er kjent bebyggelse på området på eller i umiddelbar nærhet til gravfunnet før huset ble reist i 1914.

Undersøkelsens relevans

Sikringsundersøkelsen av et gravfunn inngår i den tilveksten i kunnskap om periodene i jernalder som utgravninger i Bodø regionen har produsert de seneste årene. Hovedvekten av undersøkelser må karakteriseres som relativt begrenset i omfang, men har likevel avdekket graver som dateres til yngre jernalder. Dette kan understøtte inntrykket av at perioden generelt er en ekspansiv fase i regionen, kanskje spesielt i ytre deler av saltenfjorden. Det er også mulig at gravfunnene, inkludert funnet på gnr./bnr. 80/7, kan inngå som empiri i fremtidig forskning om

regionens overordnede utviklingsforløp i løpet av jernalderen. Spesielt kan man se for seg fremtidige studier som følger opp det rådende inntrykket om at regionen gjennomgikk et skifte av tyngdepunkt i maktsentra, fra sentralsteder ved Skjerstadfjordbassenget i eldre jernalder til ytre Saltenfjorden fra merovingertid av (Holberg og Hutchinson 2009, sml. Bratrein 2018).

Samtidig avslører slike undersøkelser et behov for å øke kunnskapen om den videre konteksten til funnene, tidsdybde i jernalderbosettingen o.l. De senere årenes arkeologiske undersøkelser har påvist et misforhold mellom daterende gravfunn i ytre Salten/Tverlandet (yngre jernalder), og kokegroper /dyrkningslag i samme område. Disse er gjennomgående eldre enn de kjente gravfunnene (førromersk jernalder/romertid). Dette er bl.a. belagt på Albertmyra under Bodin gård (sml. Niemi og Henriksen 2014). Sentrumsindikatorene er først synlige her fra yngre jernalder.

MÅLSETTING

Prioriteringer, strategier og problemstilling

Hovedtrekkene i prosjektplanens forutsetninger for utgravningens art er redegjort for slik: «Universitetsmuseet legger opp til en undersøkelse av funnstedet, der målsettingen er å sikre gjenværende kildeverdi i grava før den igjen tildekkes av nytt gulv.

Vi legger opp til manuell flategraving av området som er avdekket under gulvet, som anslås til å være inntil 20m² stort. Innledningsvis vil det tas sikte på å identifisere og avgrense utstrekningen til et eventuelt gravanlegg, ved å manuelt fjerne masser horisontalt i tynne lag. Gravanlegget kan ta form for eksempel som en nedgravning eller fyllskifte i undergrunnen. Gravanlegg og andre kontekster som skulle framkomme vil bli undersøkt og dokumentert etter single-context prinsippet. Gjenstander og kontekster dokumenteres fortløpende ved hjelp av digitale dokumentasjonsmetoder, i henhold til Universitetsmuseets standarder.»

Problemstillinger er knyttet til hva gravkontekstene kan gi av ny informasjon av gårdshistorien til Seivåg, og funnets relasjon til indikasjoner på en ekspansjon av senterindikerende funn til ytre deler av Saltfjorden i yngre jernalder.

UNDERSØKELSESMETODE OG DOKUMENTASJON

Feltmetode

Gjenstandene som ble funnet tidligere kom frem i sørlige del av det midtre rommet. Dette var en del av det opprinnelige huset som ble oppført i 1914. Området under gulvet, og innenfor den gamle tørrmuren av grovtilhugget stein, var ved vår ankomst rensket for en god del større stein og løsmasser. Det vestre rommet var et tilbygg av nyere dato. Det var ikke kommet frem løsfunn her og nærmere inspeksjon viste ingen tegn til at gravområdet var bevart her. Det ble besluttet å bruke dette område for oppstilling av totalstasjon, lagring av utstyr, som såldeområde og midlertidig deponering av utgravingsmasser. Sålding, med en såkalt «svenskesåld», med 4 mm maskevidde ble etter hvert flyttet utenomhus og jordmassene ble lagt i en haug litt sør for huset.

Etter totalstasjonen var satt opp inne begynte vi med å få rensket frem flaten i det midtre rommet for å få frem eventuelle strukturer og funnkonsentrasjoner. Før opprensing kunne man observere mer stein og mer mørkere jord/humus både i nordenden og sørenden av rommet. Steinene besto i hovedsak av vannrullede stein av samme art som allerede var ryddet ut av området (fig.5) Midt i rommet var det et lysere belte med skjellsand, lite stein og noen mørkere flekker.

Opprensingen ble utført med samme hovedstrategi som utgravningen ellers, kontekstuell flategraving. Utgravningen foregikk manuelt, med bruk av graveskje, kost, ausekar og bøtte, men med bruk av fingrasett og større nennsomhet ved fremrensing og opptak av skjelettdeler og

skjøre funn. Opprenskingslaget ble definert til å være øvre lag av hele rommets flate og ble gitt ID A204. Bortsett fra helt klart moderne gjenstander dukket det lite opp in situ fra dette laget, eller i de massene som ble såldet. Sørlike del av rommet, særlig mot det sørøstre hjørnet, fremstod tidlig i opprenskingen som en nedgravning som besto av mørk humusholdig jord (A229). Et større langbein som stakk opp fra de mørke, humusholdige jordlaget indikerte at dette var en forstyrret grav og at steinene her var trolig rester av en røys. Videre fingraving avdekket flere menneskebein som var i til dels veldig dårlig forfatning. Prioriteten ble da å få rensket frem skjelettet så godt det lot seg gjøre, dokumentere med foto/innmåling/fotogrammetri og samle inn materialet på mest sikker og skånsom måte. Større og mer solide bein ble rensket helt frem og pakket inn i silkepapir, mens ansamlinger av porøst bein ble sammen med jordmassene som holdt de sammen overført på plast/papp sammen og sikret med silkepapir og plastfolie. Mindre beinfragmenter i relativ nærhet til hverandre ble tatt inn og målt inn samlet, det samme ble gjort med tilsvarende jernfragmenter. Funnene ble relatert til to definerte anlegg relatert til A 229 (A1000 og A3000) og det ble tatt fotogrammetri av graven på fem lag eller nivåer.

Nord i rommet ble det rensket frem en steinfylt grøft (A2000) som gikk på tvers av rommet (NNØ-SSV). Den så ut til å stoppe ved tørrsteinsmuren i vest, men fortsette under huset mot øst. Steinene ble rensket frem og fjernet i to omganger/nivåer som ble dokumentert med fotogrammetri. I vestre ende av grøfta kom det frem en hel del jernstenger eller jerntinder og det som skulle vise seg å være en dekorert hvalbeinsplate. Siden grunnmuren her stod fritt uten bærefunksjon kunne en større stein lempes bort for å frigjøre hvalbeinsplata og samtidig dokumentere om grøfta fortsatte under muren og inn i rommet mot vest (noe som ble avkreftet ved dette tiltaket).

Digital dokumentasjon

Alle innmålinger ble utført med totalstasjon (Trimble S3). Siden vi jobbet innendørs på et relativt lite område var det noen utfordringer med å få etablert totalstasjonen slik at innmålinger kunne gjøres fortløpende ved hjelp av denne. Fastmerker ble målt inn utenfor huset med en CPOS GPS (Trimble R8 GNSS). Deretter ble totalstasjonen først etablert på utsiden av huset slik at det kunne gjøres målinger gjennom vinduet på vestsiden av vårt aktuelle område inni huset. Totalstasjonen kunne da etableres ved siden av vårt innendørs feltområde og alle innmålinger ble gjort i koordinatsystemet Euref 89 UTM 33N.

Funn, prøver, strukturer/lag og referansepunkter ble målt inn i felt, gitt unike ID nummer og siden behandlet i programvaren Intrasis (V.3.2). I tillegg ble lag og strukturer dokumentert i plan ved hjelp av fotogrammetri. Til feltfoto og fotogrammetri ble det brukt kamera av typen Sony RX100 II. Som nevnt over så var det begrenset med dagslys i selve bygningen, men midt på dagen var lys gjennom vinduene tilstrekkelig til fotografering. Ut på ettermiddagen var det behov for en arbeidslampe som kunne henges høyt oppe og/eller flyttes etter behov, slik at fotografiene ble tilstrekkelig gode for dokumentasjon og grunnlag til fotogrammetri.

Agisoft Metashape ble brukt til behandling av fotogrammetriene samt produksjon av georefererte ortofoto av utgravningsområdet. ArcGIS og Adobe Illustrator ble brukt til å lage mer detaljerte spredningskart av funnmaterialet og fremstilling av strukturene som ble avdekket.

Kildekritiske forhold

Rammene for prosjektet var totalutgraving av den berørte graven innenfor rammene av huset selv, og tiltaket som utløste dispensasjon. Deler av de registrerte anleggene A 3000 og A 2000 strakte seg under huset i øst, og for A 3000 sin del også under ytterveggen i sørøst. Under utgravningen var vi derfor forhindret fra å danne oss et bilde av gravfunnets umiddelbare omgivelser, så vel som å dokumentere hele den forstyrrede graven. Flere gjenstander og bein ble rensket fram fra massene som fortsetter under hus og ytre grunnmur, men videre graving under husfundamentet kunne naturlig nok ikke utføres uten risiko for å forårsake skader på grunnmur og hus. Manglene på full oversikt grunnet disse forholdene utgjør begrensninger for

tolkningsmuligheter i forståelsen av funnens kontekst.

OBSERVASJONER OG RESULTATER

Stratigrafiske forhold: Strukturer

Figur 5 Oversikt, overflate av gravkontekst ved oppstart av utgraving (A 204)

Da opprensning startet var funnområdet en homogen jordflate avgrenset mot skjellsand i nord. Fra og med opprensning av A 229 og A 2000 er anleggene godt definert mot den omliggende og i hovedsak naturlige undergrunnen dominert av skjellsand.

Figur 6 A 229, definert gravkontekst/nedgraving

A 204 (fig.5) er opprensning av hele flaten tilgjengelig for oss i området for gravfunnet, og ikke meningsfullt å definere utover masser og stein fra forstyrret gravkontekst indikert av grunneiernes funn og observasjoner. Noe rullestein av jevn hodestørrelse tilhørte trolig konsentrasjonen stein grunneierene for det meste hadde ryddet vekk fra området, som mest sannsynlig er rester etter røys/haugfyll tilhørende gravminne fra jernalderen (fig.1).

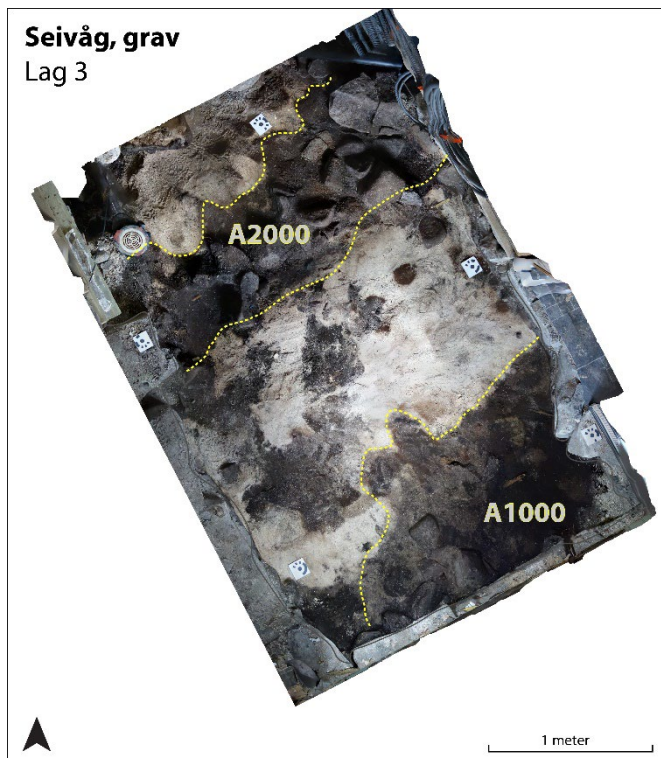
Et markant fyllskifte bestående av mørk humus i det sørøstre hjørnet av rommet ble definert som A 229 etter opprensingen (fig 6). Dette definerer gravområde/nedgraving. Graven kunne avgrenses til en forsenkning fylt med mørk brun humus og stein (rest etter røys, evt. haugfyll). Synlige skjelettrestre, blant annet en større knokkel (FB

307/Ts.16035.73, bestemt som del av venstre leggbein/tibia (Karlsen 2020 vedlegg 3) ble eksponert i dette laget, men tilhører neste kontekst A 1000 relatert til 229. A1000, har avgrensning som mer eller mindre følger A 229, men består av renere, mørk humusjord. Neste lag, A 3000 som også hadde tilsvarende avgrensning besto av brunlig, gråspettet sand med noen

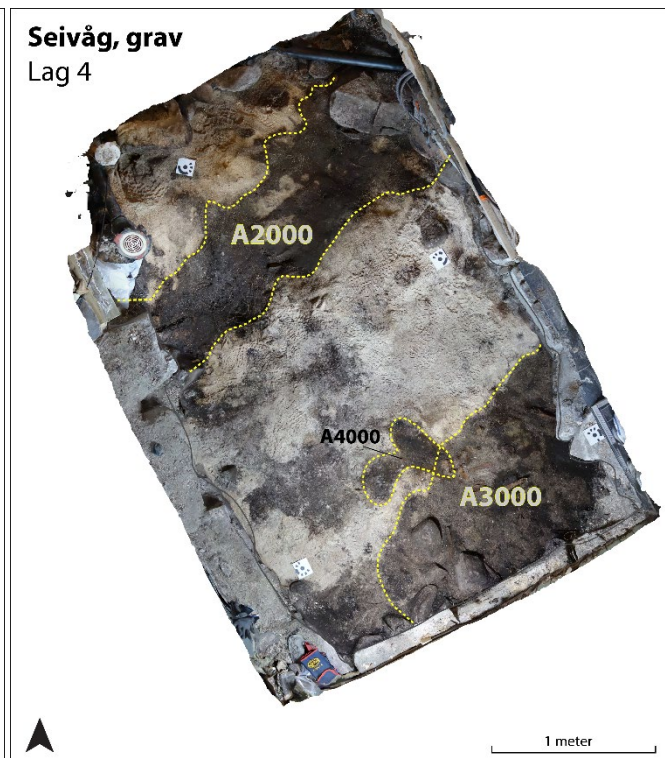

partier mørk humus, og større mengder synlige skjelettdeler. Dette indikerte at bunnen av den opprinnelige graven var delvis eksponert, selv om det var klart allerede på dette tidspunktet at skjelettet var sterkt beskadiget og knoklene helt ute av opprinnelig anatomisk sammenheng. Dersom individet var lagt i et gravkammer, kan dette i så fall av blitt ødelagt av de samme prosessene som har påvirket skjelett og gravgods i A 3000. Under A 3000, og noe lenger vest for dette ble det definert et rødlig humusholdig lag med svarte flekker/spetter. Dette laget (A 4000) ble ansett å ha sannsynlig sammenheng med graven, selv om det allerede i felt ble fastslått at de omtalte spettene trolig ikke var trekull som opprinnelig tenkt, men heller meget konsentrerte kuler av sort humus.

A 2000: En NØ-SV orientert grøft adskilt fra gravfunnet 1,5 – 1,25 m NV fra graven (A 3000) kom

7 Ortofoto, A 1000 og Figur A2000

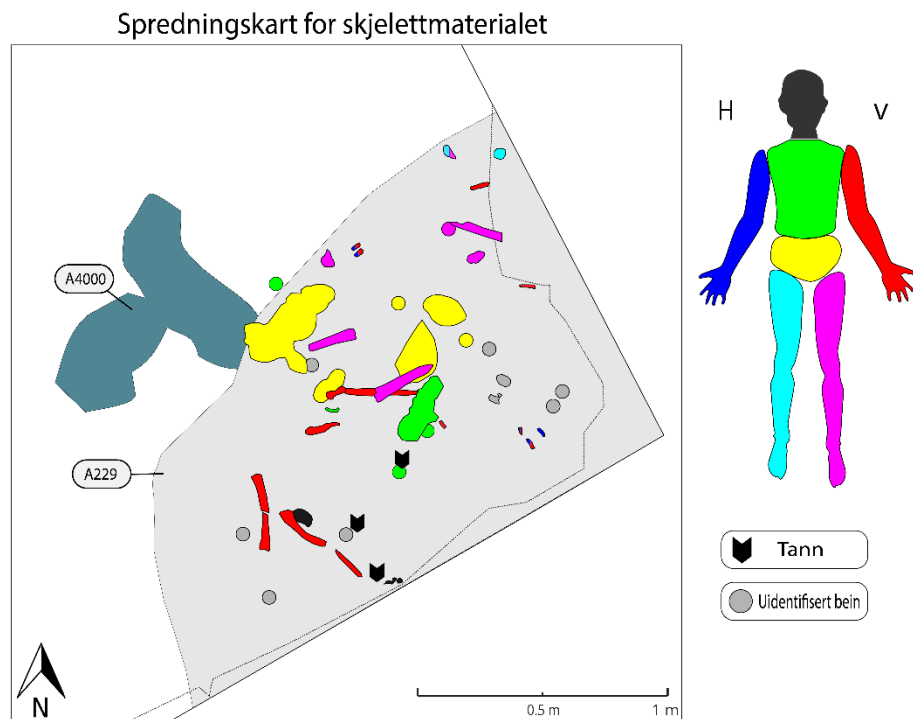

Figur 8 Ortofoto A 3000 og 4000, bunn av A 2000

tydelig fram etter opprensingen. Grøften var synlig på tvers av det de eksponerte overflaten under gulvet på huset fra 1914, men kunne ikke gjenfinnes under gulvet på det nyere tilbygget i SV. Overflaten av grøften var homogen, sort humus som tegnet seg tydelig mot den hvite skjellsanden, bortsett fra i dens nordøstre ende hvor en del større stein som var plassert inntil den indre grunnmuren til bygningen dekket grøften. Under fjerning av disse steinene ble pilspissfragmentet Ts.16035.31 funnet. Dette gjorde innledningsvis at vi ikke kunne se bort fra at grøft/stein var del av haug/røyskonstruksjonen, eventuell en del av en annet gravminne. Under det øvre, homogene humuslaget og under de ovennevnte rullesteinene viste det seg imidlertid at grøftens var steinpakket med bruddstein, markant forskjellig fra steinene som trolig var brukt som haugfyll/røyskonstruksjon. Det fremsto mer sannsynlig at rullestein og muligens også pilspissen var masser flyttet fra gravminnet (A229) og lagt til dette området under bygging av huset i 1914. I den andre anden av A 2000 er det likevel klare tegn til at dette anlegget har berørt en grav. Funn av fragmentert hvalbeinsplate, linhekle/ullkammer og bit av hodeskalle funnet under utgraving av A2000 tyder på at grøften forstyrret en eller flere graver i samme haug/røys eller en separat grav vi ikke kjenner beliggenhet til. Oppbygningen av grøften passer med ei tradisjonell dreneringsgrøft/steinveite og har tvilsom relasjon (funksjonelt/kronologisk) med A229, 1000, 3000 og 4000. A 2000 er definert som et senere inngrep i området, trolig fra relativt ny tid.

Stratigrafiske forhold: Generelt om funnkontekstene

Skjelett: Beinene var konsentrerte til det humusholdige området (A 229, 1000, 3000) og fremsto som et mikromiljø med ugunstige betingelser for bevaring av bein i et område der undergrunnen ellers består av finsortert skjellsand. Skjelettdelene er svært spredt (fig.9) og i hovedsak uten anatomisk sammenheng. Likevel er kun et fragment av menneskebein, Ts.16035.12 funnet uten romlig relasjon til gravkontekst (A229, 1000, 3000). Dette lå i bunn av grøften A 2000 (vist på fig.12). Husbyggingen i 1914 har naturlig nok medført forstyrrelser av graven. Huset ble bygget uten kjeller, og tilsynelatende ble tomten ryddet først og fremst med tanke på å tilrettelegge en stabil og plan grunn for legging av grunnmur. Det må ha vært nødvendig å flytte masser for å sikre en jevnt vatret grunnmur laget av fint tilhogde granittblokker. Slik planering for grunnmur er trolig forklaringen på noe av fordelingen av skjelettfragmenter. Deler av venstre femur hadde «ferske» bruddflater, og fragmentene tilhørende samme langbein lå spredt i sentrale deler av A 1000/3000 og i massene under gammel grunnmur i NØ. Det er mulig at skadene på knokkelen oppsto da masser fra et gravminne ble flyttet for å gi godt og jevnt underlag til steinblokkene i grunnmuren. Det er likevel ingen tegn til at beinmaterialet i det dypere liggende A 3000 var bedre bevart enn beina som ble rensset frem under fjerning av overflaten og laget under (A 239 og A 1000).

Figur 9 Fordelingen av skjelettmateriale identifisert ved hjelp av T. Karlsens analyserapport (vedlegg 3)

De dypere lagene (A 3000,4000) fremsto stratigrafisk adskilt fra overflaten av graven, og vi oppfattet ikke disse som berørt av forstyrrelser fra husbygging i 1914 i nevneverdig grad. På tross av dette er beinfragmentene av samme bevaringstilstand og uorden i A 3000 som A 229 og 1000. Av hodeskalle er tre mindre fragmenter representert, i tillegg til tre tenner. Bekkenbein og korsbein lå spredt i fire konsentrasjoner nord og nordvest for ryggraden. Det er verdt å merke seg at av bein fra lemmene fra kroppens venstre side er overrepresentert. Kun deler av høyre hånd og høyre kneskål bryter dette bildet. Det er åpenbart at mekaniske påkjenninger har bidratt til at bein er sterkt fragmentert og lå i stor uorden, gjennomgående ute av anatomisk sammenhengende posisjon. Noen ansamlinger menneskebein brøt imidlertid dette mønsteret til en viss grad. Foruten en del av ryggsøylen som lå i opprinnelig posisjon lå fingerbein fra venstre hånd under denne ansamlingen. Som Karlsen påpekte, er det litt påfallende dersom dette betyr at disse beina gjenspeiler måten den døde ble gravlagt på. Ryggsøylens posisjon viser i så fall at den døde ble nedlagt liggende på sin høyre side med venstre hånd under ryggsøyla, noe som er uvanlig. Hvis kroppen ble gravlagt hvilende på sin høyre side burde en forvente at øvrige deler

av kroppens høyreside skulle vært vel så godt representert som venstre side. Mer sannsynlig er det at liket ble forstyrret, og vendt om. Hvis dette var tilfelle fant Karlsen det sannsynlig at dette ikke skjedde veldig lenge etter gravleggingen. Virvlene fra den delen av ryggstavlen som opprettholdt sin anatomiske sammenheng kunne vært holdt sammen av bevart bindevev som på tidspunktet for hendelsen fremdeles ikke var gått fullstendig i oppløsning (Karlsen 2020, vedlegg 3).

Gjenstandsfunnene gjort under utgravningen viser lignende grad av fragmentering og ødeleggelse som skjelettet (se nedenfor). Formasjonsprosessene som har påvirket kontekstene er for kompleks til at vi kan redegjøre for disse i detalj utfra utgravning av delene av gravfunnet som var tilgjengelig for undersøkelse i 2020. Det var likevel mulig å definere lagfølge/anlegg under utgravningen, samt noenlunde sikker identifikasjon av gjenstander og skjelettmateriale som egner seg til analyse (se under).

Funnkontekster

Gjenstander av bein og gevir, samt fragmentert menneskeskjelett

Til tross for generelt dårlig forfatning og høy fragmenteringsgrad ble det identifisert skjelettdeler av menneske og dyr, samt et fåtall fragmenterte gjenstander av bein/gevir (tab. 1 vedlegg 4 og 5).

Tabell 1 Oversikt, beinfunn. Merk at i oversikten i tabell over skjelettdeler er basert på Ts.nr, og antall fragmenter under hvert undernummer vises ikke i tabellen.

Gjenstand	Gevir	Hvalbein	Menneske	Dyr	Sum
Kamfragment	2				2
Hvalbein (3 fragmenter av hvalbeinsplate)		4			4
Skjelettdeler			48	7	55

Jern

Metallfunnene består av jern, ca. 125 – 128 fragmenter fordelt på 40 unr. (Ts.16035). Bevaringsgraden gjør sikker identifikasjon av gjenstander vanskelig, men med viktige unntak (Tab.2). Gjenstandsfunnene gjort av grunneier kan ut fra opplysninger innhentet av NFK og egne samtaler med grunneierne tyde på at de ble gjort i området A 229, overflaten av gravkonteksten. Nagler og spiker i form av løsfunn og såldemasser i overflaten (A204) fra mer eller mindre samme område er vurdert som moderne, trolig rester fra oppføringen av huset i 1914. En båtnagle (Ts.16035.56) fra A 2000 er av uviss alder. Utover dette er den store gruppen «annen gjenstand» vanskelig å vurdere på grunn av fragmenteringsgraden, men det forutsettes at det store flertallet av disse tilhører gravkontekst.

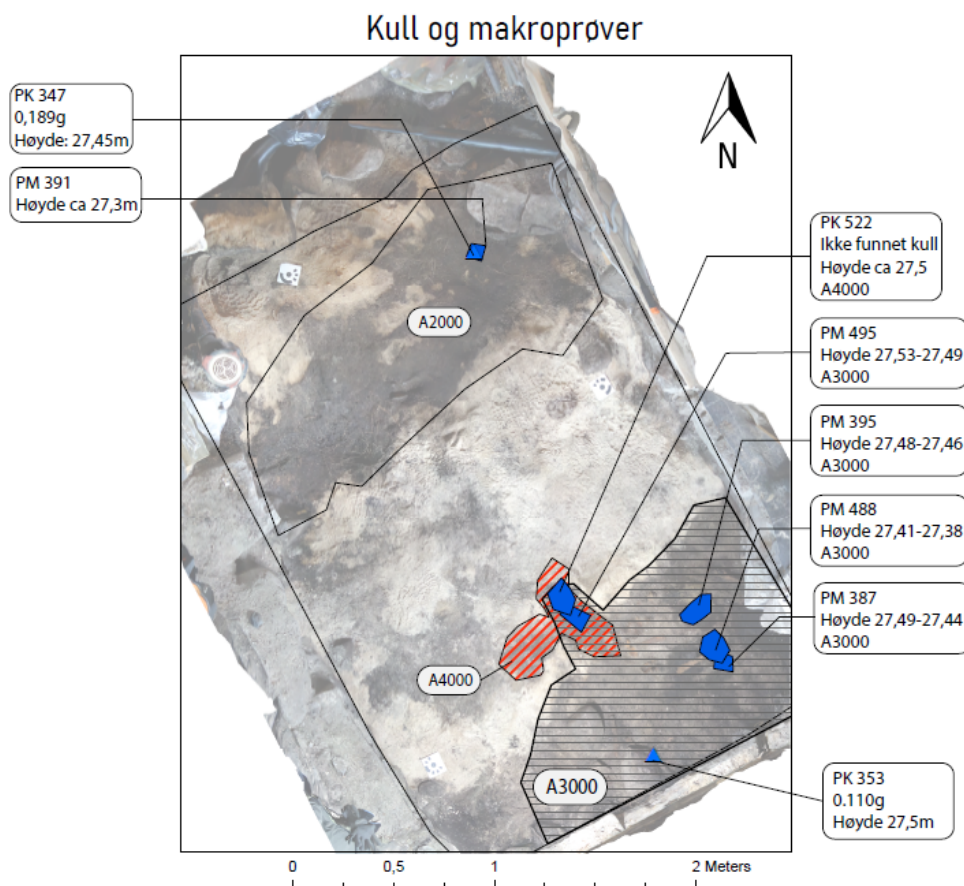
Tabell 2 Jernfunn, oversikt.

Gjenstand	Antall	Ant. Fragm.	Utgraving	Løsfunn	Sum
Linhekle	2?	60	x		2
Øks	1	1		x	1
Kniv	1	1	x		1
Pilspiss	1	1	x		1
Spiss, udefinert	1	1	x		1
Steikepanne	1	1		x	1
Spiker	5	5	x	x	5
Nagle	3	3	x		3
Annen gjenstand	25	55			

Prøver

Trekullprøver og makrofossilprøver

Under utgravningen ble det samlet inn tre prøver fra områder der det var hensiktsmessig (Tab.3, fig. 10). To av stedene som ble valgt viste seg å inneholde trekull, men kun en viste seg å inneholde trekull av bjørk/løvtre egnet til C14-datering. Denne prøven ble tatt fra bunn av grøften A 2000. Det ble samlet inn fem jordprøver fra utvalgte områder i A 2000, 3000 og 4000 med tanke på makrofossilanalyse, men de mange indikasjonene på forstyrrelser og omroting fikk oss til å omvurdere potensialet i prøvene. Prøvene ble flottert med tanke på å få trekull eller annet daterbart materiale, med negativt resultat. Ved nærmere ettersyn har sort «granulat» av ren humus blitt forvekslet med trekullfragmenter i felt. Slike granuler kjennetegnet spesielt A 4000, men ble identifisert i PK 522, samt alle makroprøvene. Flotteringen viste ikke annet organisk materiale i jordprøvene, eller annet som tilsa at beslutningen om ikke å prioritere disse til makrofossilanalyse burde revurderes.

Figur 10 Prøvene tatt under utgravningen

De to prøvene med trekull ble analysert av Dendroøkologen Andreas Kirchhefer (vedlegg 1). Av disse kunne bare id 347 (Ts.16035.1) anbefales til datering siden det er kull fra kortlevd treart, trolig bjørk.

Tabell 3 Oversikt over innhold i prøvene

Id	Vekt trekull	Anlegg/lag	Materiale
Kullprøve id 347	0,189 g	A2000	bjørk/løvtre
Kullprøve id 353	0,110g	A3000	Bartre
Kullprøve id 522	ikke kull	A4000	Humusgranuler
Makroprøve id 387	ikke kull	A3000	Humusgranuler
Makroprøve id 391	ikke kull	A2000	Humusgranuler
Makroprøve id 395	ikke kull	A3000	Humusgranuler
Makroprøve id 488	ikke kull	A3000	Humusgranuler
Makroprøve id 495	ikke kull	A4000	Humusgranuler

OPPSUMMERING

Prøvenes innhold av trekull egnet som dateringsmateriale var lite både i trekull- og makroprøvene, og C14-dateringer måtte også utføres på utvalgte prøver fra skjelettmaterialet. Små humusklumper ble forvekslet med trekull, som kan beskrives som humusgryn eller jordaggregater som har en tendens til å dannes i forbindelse med røtter (Pommersche 2022 sist oppdatert 8.6.2022, <https://www.agropub.no/fagartikler/biologisk-jordstruktur>). Dette ses i sandjord, leirholdig jord, som er en ganske treffende beskrivelse av A 3000, A 4000 og bunnen av A 2000.

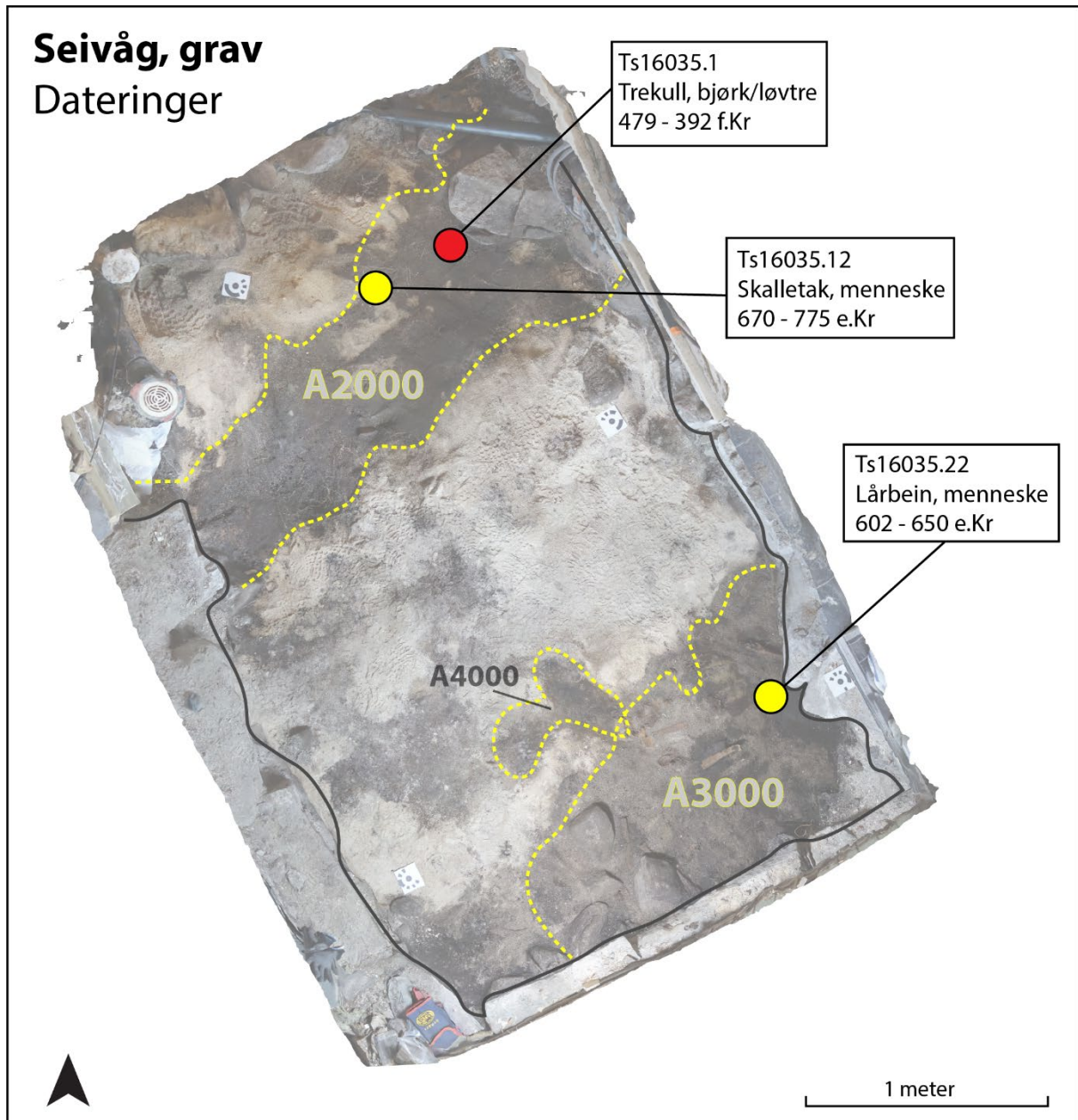
Under utgravningen var ikke feltet spesielt preget av ferske planterøtter, men det utelukker ikke at dette var tilfellet før huset ble bygd. Avtegninger i bunnen av området kan tyde på dette (fig.11)

Figur 11 Bunn av gravkontekster. Flekker med høykonsentrert, svart humus (tette forkomster humus/jordaggregater, mulige «avtrykk» av røtter?

ANALYSE

DATERINGER

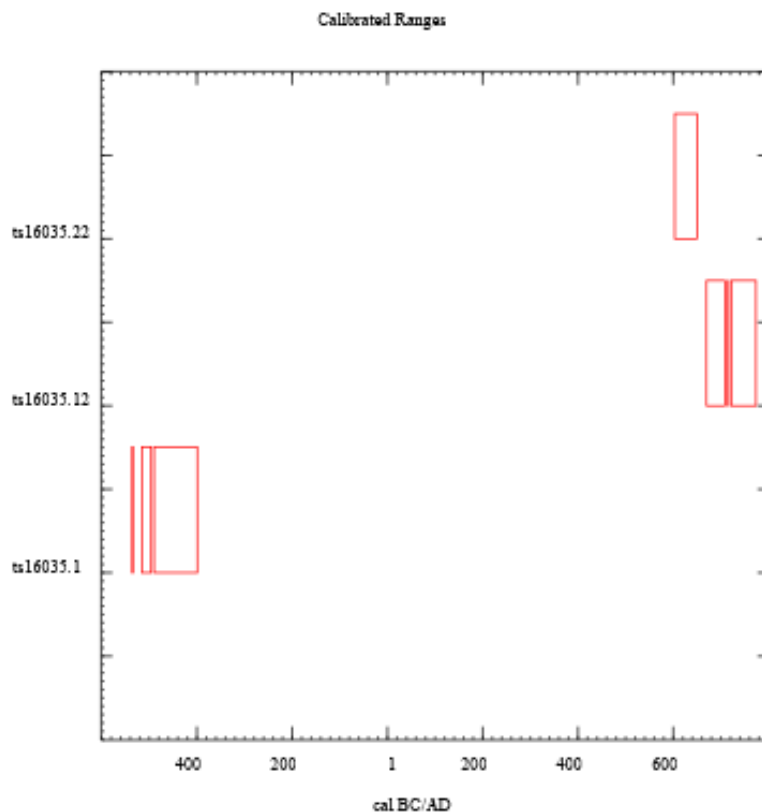
Figur 12 Plankart, daterte prøver.

Dateringene er utført på NTNU Vitenskapsmuseet, Nasjonallaboratoriene for datering (se vedlegg 2). Kun en trekullprøve inneholdt tre av en art med lav egenalder egnet for datering. Prøvestedet var bunnen i grøft A 2000, og resultatet viste en datering til førromersk jernalder. Dette avviker så sterkt til forventet datering at resultatet krever en kritisk vurdering av kontekst. Det negative resultatet mht. trekull i makroprøven id 391 fra A 2000, tatt i nær sammenheng med PK347 viser at kullet må ha vært en svært liten konsentrasjon som kan ha havnet i grøftebunnen da grøften ble laget. Det er ingen grunn til å anta at dette kullet daterer selve grøftegravningen. To fragmenter av menneskeskjelett ble valgt til datering. Deler av skalletak (bunn i grøft A 2000), og del av lårbein (tab.4, fig. 12). Fragmentet FB428/Ts.16035.22 er ellers del av FB 528.3000/Ts.16035.74, 530.3000/Ts.16035.75 og FB 321.1000/Ts.16035.11 hvor fragmentene lå spredt fra det sentrale av gravområdet til massene under grunnmur til huset fra 1914.

Tabell 4 Oversikt dateringsresultater

Ts.nr.	labnr.	Dat. BP	Delta C13	Kal 2 sigma BP	Matr.	intrasisnr
16035.1	TRa-16250	2368+/-15	-25.8 ± 0.6 ‰	BC479-BC392	Løvtre/bjørk	PK347/A2000
16035.12	TRa-16251	1286+/-15	-20,4± 0.2 ‰	AD670-775	Skalletak, menneske To fragmenter, 0,334 g	FB295/A2000
16035.22	TRa-16252	1428+/-15	-21.7 ± 0.7 ‰	AD602-650	Lårbein, menneske Fragment, 5,773 g	FB428/A3000

Resultatet viser ikke overlapp, samt svært lave verdier på Delta C13. Dette forholdet, samt den svært gamle dateringen på trekullprøven fordrer en kritisk vurdering (se nedenfor).

Figur 13 Multiplot Calib 8.2, Stuiver og Reimer 1993, Intcal 20 (Reimers m. fl.)

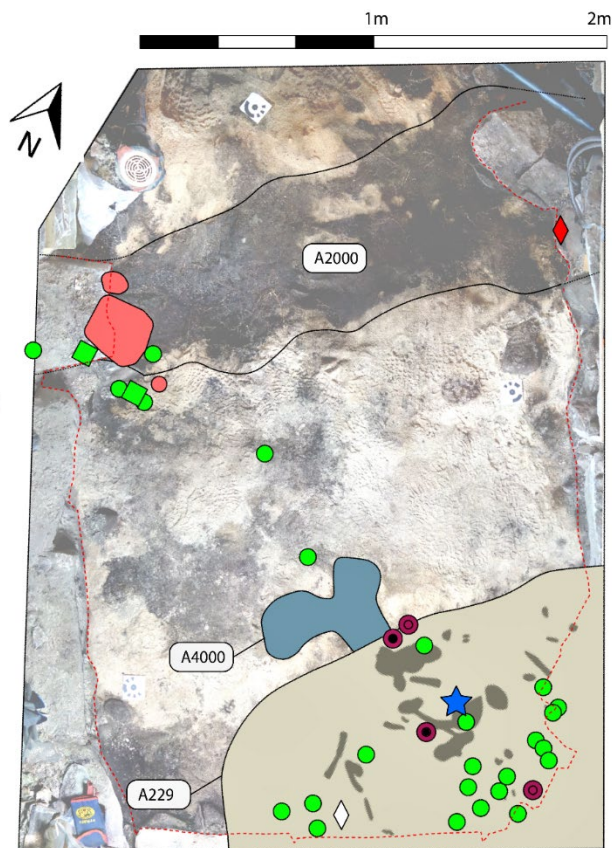
FUNNSPREDNING

Forstyrrelsen gravkonteksten/kontekstene er utsatt for gjør distribusjon av funn noe tilfeldig, og har begrenset informasjonsverdi utover å vise nettopp dette. Likevel kommer konsentrasjonene av funn i A 2000 frem som romlig adskilt fra funn i A1000/3000, og kan antyde at området inneholdt rester etter minst to graver (fig.25).

Seivåg, grav Funn­distribusjon

- Hvalbeinsplate/-fragment
- Dyrebein
- Fragment beinkam
- Samling jernnagler (Linhekle)
- Jern
- Kniv
- Pilspiss
- Ildflint

Figur 25 Funnspredingskart

GJENSTANDSMATERIALET

Øks. Ts. 16035.4. Funnet av grunneiere under restaurering 2020

Funnet er en velbevart øks med lett markerte skafthullsfliker kun på undersiden og rett overkant, tilsvarende Petersen type C (Petersen 1919, fig. 32). Øksetypen er også kjent som «den nordenfjeldske typen» av skjeggøkser fra yngre jernalder fra dette tidsrommet, da den er mest utbredt i Nord-Norge (Gjessing 1934). Denne aktuelle øksen (fig.14) er også utstyrt med et noe uvanlig særtrekk ved at overkanten er vagt oppsvinget mot eggen, lik en øks fra Meløy kommune (Ts.3496 c). Selv om øksen fra Meløy er datert senest ca. 650, har trolig ikke økseformen større betydning for den tidlige dateringen, da øksetypen rommer ganske store variasjoner (Sjøvold 1974). Typen dateres merovingertid (ca. 650 e.Kr.) – tidlig vikingtid, men 700-tallet er perioden da typen var hyppigst forekommende basert på kjente gravfunn (Sjøvold 1974:285 ff.).

Figur 14 Øks, JP type C, løsfunn av gjort av grunneierne.

Skaft/stang (Ts.16035.23) og tilhørende steikepanne (Ts.16035.24). Funnet av grunneiere under restaurering 2020

Løsfunn av platefragment og lang båndformet jernstang med rester av krok i ene enden. Sammen med funnet av Ts.16035.25, en større del av en jernplate tolkes disse gjenstandene til sammen å ha vært en steikepanne (fig.15). Bevaringsgraden er dårlig for begge gjenstandene, og tolkningen må ses i lys av dette. Kroken på enden av stang/håndtak er oppbøyet og kan ha formet en løkke, lik T.15136 (ikke bøyd inn mot kanten som den vanlige R430 varianten). Selve pannedelen er sterkt korrodert og skadet, men et parti som synes å ha spor etter en oppbrettet rand, lik R430. Både tilstanden på gjenstandene og funnkonteksten gir åpenbar grunn til noe forbehold, men funnene ble gjort i samme anledning og i samme område som øksen Ts.16035.4 og perlen Ts.16035.25, og i alt i alt virker tolkningen av gjenstandene som steikepanne med håndtak rimelig. Dateringen vil i så fall være til yngre jernalder (Petersen 1951), og ellers viser Petersens oversikt at steikepanner forekommer både i manns- og kvinnegraver. Steikeutstyr er sjeldent påvist i nordnorske gravfunn fra jernalderen. I Nord-Norge foreligger det to panner funnet i båtgraver på Hov i Nesna, Helgeland i NTNUs forvaltningsdistrikt (T.9364 og B.1041, henholdsvis merovingertid og vikingtid). Et løsfunn fra samme kommune, T.13189.g er trolig restene etter en steikepanne. Utover dette foreligger det et skaft fra Stokke i Lødingen (Ts.6235.b) fra en panne som finneren opprinnelig skal ha vært tatt ut «hel» fra en grav datert yngre jernalder (Sjøvold 1974). Datering er merovingertid – vikingtid.

Figur 15 Steikepanne, skaft (Ts.16035.23 til venstre og over, panne (Ts.16035.2 høyre og under. Løsfunn gjort av grunneierne

Perle, Ts.16035.25. Funnet av grunneiere under restaurering 2020

Figur 16 Perlen, A177T etter Callmers klassifisering (Callmer 1977)

Løsfunn av glassperle med vagt buede kanter, nær sylindrisk form med langsgående riflet dekor, noe asymmetrisk og slitt (fig 16). En eksakt parallell til perlen er ikke identifisert. Den ujevne formen på perlen fra Seivåg og den uvanlige fargen kan tilskrives en noe uheldig produksjon eller at slitasje har preget denne perlen sterkt. Fargen er mørk blågrønn, eller dyp turkis. Glasset er opakt, og riflene er tette langsgående riller som Callmer 1977 A177T, en perleform som opptrer i hele vikingtiden (Callmer 1977:80). Typologisk datering etter Callmer er problematisk siden varianter av perler med disse formkriteriene kan forekomme tidligere (Ekberg 1991:12, Delvaux 2017). En slik perle med store

formlikheter er blant annet funnet i merovingertidkontekst på Bitterstad, Hadsel kommune (Ts.13785.17). For å oppsummere gir formlikheten til Callmers A177T grunn til å anta sannsynlig vikingtidsdatering, men med muligheter for noe eldre datering.

Pilspiss. FJ 223/Ts.16035.31

Funnet under utgravningen (fig.17). Funnstedet ligger noe unna gravkonteksten, og romlig har den større relasjon til grøften (A 2000). Funnstedet er imidlertid i en ansamling steiner nær grunnmuren i nordøst, en kontekst som bar preg på å være del av en gammel «rydningsrøys», trolig i sammenheng med byggingen av huset i 1914. Det er nærliggende å tro at gjenstanden ble flyttet sammen med stein o.l. i den anledningen. Spissen er bare delvis bevart, og både deler av tangen og odden og eggkantene på bladet mangler. Overgangen tange til blad gir ett asymmetrisk inntrykk i plan ved at overgangen er nær vinkelrett på ene siden, mer gradvis avsmalnende mot tangen på den andre. Disse trekkene er ikke ulikt et knivblad, men gjenstandens blad har imidlertid midtrygg på begge sider, og dermed ikke i overensstemmelse

med knivformer fra yngre jernalder.

Tangen er brukket av forholdsvis nær inn til bladet, og bortsett fra at den ser ut til å ha flat form/rektangulært tverrsnitt, kan ikke trekk som avsats eller lignende vurderes (fig.17). Skader

Figur 17 Feltbilde av gjenstanden Ts.16035.31 tolket som en dårlig bevart pilspiss.

på begge eggkantene har trolig endret bladformen, og hindrer nærmere typebestemmelse. Tange og midtrygg på begge sider er grunntrekk vanlig på flere spisstyper fra yngre jernalder. Gjenstanden kan godt tilhøre gravgods opprinnelig assosiert med grav/skjelettfunnet. Et annet jernfragment (Ts.16035.38) er enda vanskeligere å vurdere opp mot type, men den synlige

midtryggen på begge sidene og gjenstandens rombiske tverrsnitt gjør tolkningen av også denne gjenstanden som et pilspissfragment som en plausibel tolkning.

Linhekle/ullkam Ts. 16035.52-54.

Funnene består i konsentrasjoner av jerntinder (fig.18) funnet i romlig relasjon til grøften (A 2000), men gjort tidlig under utgravingen, før A 2000 var rensset fram. Funnområdet i grøftens sørvestre ende ligger i samme området som Ts.16035.3, 68 og 69 (fig.25).

Figur 18 Fra en av to konsentrasjoner jerntinder. Ullkam/linhekle

Funnene er fordelt over tre undernr., men utgjør i realiteten to konsentrasjoner. Undernummer 52 og 54 er samme funnregistrering (FJ 298), men ble samlet inn i to poser og konservert og katalogisert som to separate funnsamlinger. Det er utelukkende fragmenterte tinder i funnene. Slike funnkonsentrasjoner antas å representere linhekler eller ullkammer, og dette er trolig tilfellet her også. Begrepet linhekle refererer sannsynligvis ikke til den reelle funksjonen i mange

tilfeller, men representerer heller restene av tinder til ullkammer. Disse er ofte funnet i par, og ved at det foreligger to klare konsentrasjoner er det trolig også ullkammer i par som ble funnet i Seivåg. Definisjon ullkam og funksjon knyttet til ull-behandling bør særlig gjelde for funn der lite annet enn tindene er bevart, samt hvis funnene forekommer i områder der forholdene for lindyking vanskelig kan tenkes å ha resultert i et kvalitetsprodukt egnet til tekstilproduksjon (Petersen 1951: 322, Kaland 1969, Solberg 2003). I Nord-Norge er det registrert 10 andre gravfunn datert til merovingertid og vikingtid som alle trolig var brukt som ullkammer, og

samtligte av gravene er definert som kvinnegraver (Munch 1979). Basert på dateringer fra disse øvrige kjente gravkontekstene kan ullkammen(e) fra Seivåg dateres til yngre jernalder.

Kniv. Ts.16035.67.

Kniv funnet in situ, avbrutt endestykke av tangen, men ellers forholdsvis komplett (fig.19). Bladet er skilt med en tangeavsats og lik JP 107. Dette er en vanlig gruppe brukskniver i vikingtid, trolig også forekommende i merovingertid (Petersen 1951:193-95). Kniven ble funnet i nærheten av hoft/bekkenpartiet som er blant de få skjelettdelene som til en viss grad kan sies å ha noenlunde anatomisk sammenheng. Det åpner for at kniven også har unngått store forstyrrelser som det meste av det øvrige skjelettet bærer sånn preg av, og var muligens lagt ned i graven som anheng til belte eller lignende på den avdøde.

Figur 19 Kniv, brukskniv fra yngre jernalder, jf. JP 107

Hvalbeinsplate, Ts.16035.3, 68 og 69.

Hvalbeinsplate, tatt inn som preparat av fragmentert plate på minst sju deler, nå konservert og limt sammen (Fig 20 og 21).

Figur 20 Hvalbeinplaten in situ. Nederst Ts.16035.3, Ts.16035.69 til høyre og et mulig tilhørende fragment, Ts.16035.72 til venstre.

Hvalbeinsplaten er dekorert med to sett doble linjer parallelt med kantene, best synlig på platens nedre kortsida. Oversiden og den høyre langsiden har ingen spor av bevart kant. Mellom de doble linjene synes innfelte rektangulære hull som har inngått i dekoren. Til sammen utgjør dekoren en tydelig bord nær kantene på platens forsida. Baksida er delvis bevart på

nedre kortende, og er i likhet med andre kjente hvalbeinsplater udekorert.

Figur 21 Hvalbeinplaten konservert

Funn av dekorerte fragmenter som trolig tilhører denne platens overside ble gjort i nærheten (Ts.16035.68 og 69). Bruddkanter eller lignende som etablerer denne sammenhengen med sikkerhet mangler, men likheten i dekoren og den nære romlige sammenhengen mellom fragmentene gjør at sannsynligheten for at fragmentene tilhører samme gjenstand er stor. Ts.16035.69 er et fragment funnet nærmest platens overside (fig.22, jf. fig.20). Fragmentet viste seg å være rikt dekorert med parallelle og triple linjer i bånd som har dannet kryss- og/eller sikksakkmønstre. Spor av kantborder kan anes på kantene. Gjenstanden har likheter i dekor med Ts.16035.68, men i motsetning til dette fragmentet gir formen tydelig inntrykk av å fremstille et stilisert hode. Bevaringsgraden tillater ikke å avgjøre om fremstillingen var et dyr eller menneske/noe midt imellom. Hodeformen kan minne om mannshodet til Tommeid-platen (T.8318), men mangler skjegg, mens munnpartiet i stedet minner om et bitt.

Figur 22 De to andre fragmentene som trolig hører til hvalbeinplate, Ts.16035.68 øverst, Ts.16035.69 nederst.

Bittet/munnen synes å ha endt i et hull gjennom platen, tydelig synlig i bruddkanten her. I nakkepartiet finnes spor av et utspring med rektangulært tverrsnitt. Dette kan være en del som har forbundet et tilsvarende dekorativt element på andre siden av hvalbeinsplaten overside, noe som i så fall betyr at hodene har vendt utover. Dette er et uvanlig, men ikke ukjent trekk ved hvalbeinsplatenes dekor (Isaksen 2012). Ts.16035.68 er et lite fragment, og vanskeligere å vurdere utover at materiale, dekor og romlig nærhet sammen gjør det nærliggende å anta at fragmentet tilhører samme hvalbeinsplate. Dersom så er tilfelle, må denne ha inngått i dekoren på platenes øvre kant, selv om dette fragmentet ble funnet ca. 15 cm sørøst av bunnkanten av Ts.16035.3. Med tanke på alle forstyrrelsene området er en slik migrasjon av fragmenter til ødelagte gjenstander å forvente, men samme forhold må vurderes i forhold til alternative muligheter, som at hvalplaten kanskje opprinnelig utgjorde et par, evt. en annen gjenstand i samme materiale og med lik dekor. Et lite hvalbeinsfragment ble funnet i samme område (Ts.16035.72) kan være rest av platen, men all eventuell dekor/overflate er forvitret bort og dette er dermed usikkert.

Dateringen av hvalbeinsplater er ca. 700-900, og vanligst forekommende i vikingtid (Isaksen 2012:67). Hvalbeinsplater er har vid geografisk distribusjon og er representert med eksemplarer i store deler av det norrøne bosettingsområdet i yngre jernalder, men de fleste kjente eksemplarene er funnet i Nord-Norge. I hovedsak regnes kategorien som en del av utstyret i kvinnegraver (Isaksen 2012).

To fragmenter av gevirkam, Ts. 16035.70 og 71.

Ts.16035.70 (A 1000) er en del av tannplatene til en gevirkam, mens Ts.16035.71 (A 3000) er del av en skinne til en enkelt, sammensatt kam. Den bevarte enden til tannplaten er rett, og tilhørte en enkelt kamrekke (fig.23).

Figur 23 Tannplaten fra gevirkam in situ

Det var ingen klar sammenheng med funnene verken horisontalt eller vertikalt, men begge ble funnet i kontekster knyttet til skjelettdelene i graven. Mye tyder på at delene stammer fra én kam, som i likhet med skjelettet er fullstendig knust og omrotet.

Figur 24 Kamskinnefragmentet.

Sideskinnefragmentets øvre kant er buet, tverrsnittet plankonvekst. Del av et nitehull er synlig i den ene bruddkanten til tannplatefragmentet, og har i likhet med et helt og et delvis bevart hull i sideskinnefragmentet tydelige spor av jernkorrosjon. Lengden på skinnefragmentet er 7,1 cm og utgjør mindre enn halvparten av den opprinnelige skinnen. En opprinnelig total lengde på minst 18 cm er et rimelig anslag. Basert på den bevarte oversiden til sideskinnen har dekoren vært dominert av punktsirkelornamentikk. Minst 16 helt eller delvis bevarte spor av enkle punktsirkler er konsentrert sentralt på skinnens forside. Vage spor langs kantene er spor av

innrissede kantlinjer, som rammer inn punktsirkelornamentikken. Den tette sammenhengen mellom punktsirkelene former bånd eller rekker som minner om lemniskateform (liggende 8-tall). Bevaringsgraden på skinnefragmentet tillater ikke å avgjøre dekorstilen sikkert til denne gruppen. Det kan imidlertid konkluderes med at kammen hadde form- og dekorattributtene som definerer kammer av Ambrosianis gruppe A, en tre-lags sammensatt enkeltkam der sideskinnene har plankonveks form i plan og i tverrsnitt, datert 800-950 (Ambrosiani 1981). Disse grunnleggende attributtene kjennetegner kammene i Ashbys gruppe 5, der kammer definert inn i denne gruppen også dateres til 700-tallet (Ashby 2009, 2011). Visuell inspeksjon av sideskinnens bakside tyder på at materialet er gevir. Nyere studier har fastslått at en stor andel type A kammer fra Sør-Skandinavia og Nordvest-Europa er laget av reingevir, av disse flere med lemniskatedekor av punktsirkler (Van Riel 2017). Med tanke på funnstedet er reingevir det overveiende sannsynlige materiale kamfragmentene fra Seivåg er laget av.

NATURVITENSKAPLIGE ANALYSER

Tanja Karlsen, MA i paleopatologi utførte analysen av skjelettdelene (vedlegg 3). Skjelettdelene var i dårlig forfatning, og store deler av skjelettet er ikke representert. Til tross for den fragmentariske og dårlig bevarte tilstanden på skjelettdelene ble det ikke identifisert dubletter av bein eller tenner som tilsier at det samlede materialet må inkludere flere individer, og Karlsen omtalte beinsamlingen som del av ett skjelett. Dette er trolig ikke ment som en definitiv konklusjon på spørsmålet om beinene kan stamme fra et eller flere individ.

Både bevarte ryggvirvler og brystvirvler har sykdomstegn som tyder på at individet har hatt ryggproblemer. Osteoartritt (slitasjegikt) med tegn til sammenvoksing av ryggvirvler og spor av ny beinformasjon (Osteofytter). Artrose preger bein fra ryggen generelt, men er mest uttalt i ryggstøylen (Lumbar). I brystvirvlene er det påvist deformasjoner kalt Schmorls knuter, som i dette tilfellet trolig har sammenheng med generell sykdomstilstand i ryggen, noe som i så fall kan tyde på at ryggproblemene innebar en varig smertetilstand. De tre tennene som ble funnet var alle slitt til roten (vedlegg 3).

Tilstanden på skjelettdelene gjør det kun mulig å gi antydninger på alder og kjønn. Basert på påvist artrose i ryggvirvler og sterk slitasje på tennene som ble funnet, antas det at skjelettdelene tilhørte en voksen person, eldre enn ca. 35 år. En vurdering av beinenes størrelse tilsier at de tilhørte et grovbygget individ, kanskje en mann, men Karlsen understreket at denne observasjonen ikke kan ligge til grunn for en sikker definitiv kjønnsbestemmelse. Ingen hele langbein var bevart, og høyde ble dermed ikke estimert.

Ellers ble det skilt ut bein som ble sortert ut som dyr i Karlsens analyse. Disse ble analysert av Seksjon for osteologi, Avdeling for Naturhistorie, Universitetsmuseet i Bergen (JS 1856), se vedlegg 4. Det er kun Ts.16035.14, og 18-21 som ikke stammer fra kontekster forbundet med opprensning m.m der risikoen for moderne forurensing er spesielt stor. Av den grunn blir ikke disse «kontekstløse» vurdert videre.

For de øvrige prøvene er det interessant at Ts.16035.18 er et fragment av kranium antydning som *mulig* menneskebein (se vedlegg 4), og et ytre fingerbein fra Ts.16035.19 er bestemt til menneske. Denne prøven (FB430.3000) var tatt som et slags preparat. Øvrige bein av mammalia fra prøvene er ubestemt, med unntak av vånd. Sistnevnte har uten tvil kommet til kontekstene for egen maskin. Det er ikke grunnlag for å avgjøre om dyrebeinene i gravkontekstene kan stemme fra gravgods e.l.

Tabell 5

TS16035.13	A204 sold vest		27.5 .2020
ID 1	Familie/Art	Norsk navn	Beinslag
	Mammalia (indet.)	Pattedyr, ubestembart	Ubestembart
TS16035.14	FB289.2000, A2000		28.5 .2020
ID 8	Familie/Art	Norsk navn	Beinslag
	Mammalia (indet.)	Pattedyr, ubestembart	Lemmeknokler
TS16035.15	Løsfunn, mur, vest for 2000		29.05.2020
ID 10	Familie/Art	Norsk navn	Beinslag
	Artiodactyla	Partåete (klovdyr)	Costa
TS16035.16	Opprensing N		26.5 .2020
ID 4	Familie/Art	Norsk navn	Beinslag
	Mammalia (indet.)	Pattedyr, ubestembart	Cranium
TS16035.17	Sold, A204		
ID 9	Familie/Art	Norsk navn	Beinslag
	<i>Phoca vitulina</i>	Steinkobbe	Cranium
TS16035.18	FB239.229		
ID 7	Familie/Art	Norsk navn	Beinslag
	Mammalia (indet.) Kom. Mulig H. Sapiens	Pattedyr, ubestembart	Cranium
TS16035.19	FB358.3000		28.5 .2020
ID 5	Familie/Art	Norsk navn	Beinslag
	Mammalia (indet.)	Pattedyr, ubestembart	Ubestembart
TS16035.20	FB430.3000		
ID 2 3	Familie/Art	Norsk navn	Beinslag
	<i>Homo sapiens</i>	Menneske	Phalanx manus
	Mammalia (indet.)	Pattedyr, ubestembart	Ubestembart
TS16035.21	Såld, A3000		
ID 6	Familie/Art	Norsk navn	Beinslag
	<i>Arvicola terrestris</i>	Vånd	Femur

DISKUSJON

Funn: Sammensetning og tafonomi

Funnene som er identifisert til typer virker noe uvanlig, dersom en forutsetter at materialet stammer fra en enkeltbegravelse. Kniv, steikepanne, perle og kam er vanlige funnkategorier i manns- og kvinnegraver, og presenterer ikke større problemer. På den annen side er det vanskelig å forene våpenøksen og tekstilredskap som ullkammer samt hvalbeinsplate som del av gravinventaret til et individ, da en slik kombinasjon av funn ikke er kjent fra tidligere gravfunn der individ og gravgods er bevart i god kontekst med hverandre. JP type 3, eller skjeggøks av den nordenfjeldske typen er sterkt knyttet til mannsgraver (Sjøvold 1974). En øks av denne typen er definert som en komponent i våpensett, og tradisjonelt tillagt stor vekt i argumentasjonen for mannlig kjønn på individet tilknyttet slikt gravgods. Utenom funn av to gjenstander definert som fragmenterte rester av piler er imidlertid karakteren av et eventuelt våpensett i graven på Seivåg ukjent.

Den romlige sammenhengen med øks og skjelettfunn til ullkammene og hvalbeinplaten som er gjenstandskategorier sterkt assosiert til kvinnegraver mangler. Usikkerheten forbundet med

kjønnsbestemmelse basert på skjelettmateriale og de dårlig bevarte kontekstene til tross, taler dette for at området tilgjengelig for oss til utgravningen inneholdt rester etter minst to graver fra yngre jernalder (manns- og kvinnegrav), enten en dobbeltgrav eller separate graver. Ullkammer og hvalbeinsplate ble funnet i relasjon til grøft A2000 og viser at grøften i seg selv må være et av tiltakene som har forstyrret graven disse funnene var del av. I tillegg er grøften klart separert fra A1000 og 3000, noe som taler for at disse funnene stammer fra en separat grav, formodentlig en kvinnegrav. Hvor denne har ligget eksakt er ukjent. Ullkammene og hvalbeinsplaten lå slik til at det kan tenkes at strukturer og andre funn som hadde sammenheng med disse enten lå sørvest for den ytre grunnmuren i SV anno 1914. I så fall har arbeid med tomten og hagen gjennom årene og påbygging til huset på 1980-tallet fjernet alle spor av en grav i fall denne har befunnet seg her. Området nordøst for funnene er preget av vann/avløpsrør og stuedelen av huset som ikke var del av oppussingsprosjektet (og dermed hadde gulvet på plass), og det kan ikke utelukkes at en eventuell forstyrret grav ullkammene og hvalbeinsplaten tilhørte lå utilgjengelig for oss under utgravningen i 2020.

Funnopplysningene angående øks og steikepanne m.m. tyder på romlig sammenheng med skjelettdeler og øvrige funn relatert A 1000/3000, og kan tilhøre gravgods til individet det var rester etter her. Denne sammenhengen er imidlertid heller ikke sikker. Øksen funnet helt i overflaten under gulvbordene et svært godt bevart eksemplar. Det virker som om denne har unngått skader som følge av forstyrrelsene som ellers preger funnkontekstene (A229, 1000 og 3000). Om enn ikke bevart i samme grad, er skaftdel og en jernplate (steikepanne) funnet nær øksen skjøre gjenstander, som ikke ville tålt hard behandling. Formasjonsprosessene bak den generelle tilstanden av forstyrrelser og omroting, kombinert med løsfunn i overflaten av den forstyrrede graven som i kontrast til dette er godt bevart, er vanskelig å forklare. Noen muligheter skal diskuteres her:

1. Mulighet for flere, ukjente gravkontekster i området. Funnopplysningene om gjenstandene funnet av grunneierne tyder på geografisk sammenheng med kontekstene som ble utgravd under huset, men stratigrafisk relasjon er usikker. Vi kan ikke sikkert avvise at øksen og steikepannen m.m. tilhørte en annen, for oss ukjent grav over eller i umiddelbar nærhet til de utgravde kontekstene. Synlig bein under grunnmuren viser at vi bare fikk undersøkt deler av gravkontekstene. Vi har ut over dette dårlig kjennskap til hva som eventuelt er bevart utenfor våningshuset på gnr./bnr. 80/7 i Seivåg. Et nytt løsfunn senere samme år kan indikere at kulturmiljøet fra yngre jernalder på stedet er (eller var) omfattende. En arming av sølv (datert 900-1000-tallet) ble funnet i en grus/sandhaug drøyt 10 sørøst for funnkonteksten utgravd noen måneder tidligere i 2020, og kan stamme fra delene av gravkonteksten på utsiden av huset, eller en annen grav/depot i området (Blom 2022). Det siste kan virke mest sannsynlig da denne typen ring er datert sein vikingtid, og bryter med analysen av de øvrige daterbare funnene og C14-dateringene.
2. Haugbrott av eldre art. Menneskelig inngripen i gravkonteksten kan redegjøre for flytting av likdeler og gravgods, for eksempel at kroppen har blitt snudd, øks m.m. tatt ut/omplassert e.l. Selv om det ikke kan avvises at slike sekundære inngrep kan ha inkludert en systematisk ødeleggelse av kroppen og deler av gravgodset, kan utilsiktede konsekvenser av et eventuelt haugbrott være en mulig alternativ forklaring på gravkontekstens tilstand. Et åpent plyndringskrater kan for eksempel lagt forhold til rette for vegetasjonsetablering med langsiktige negative konsekvenser for bevaringsforhold. Humusdannelsen i de utgravde kontekstene (A 229, 1000 og 3000) kan ha sammenheng med at vegetasjon av forskjellig art etablerte seg i røysa. Dersom denne vegetasjonen inkluderte at trær av betydelig størrelse har fått utvikle seg over tid/eller i flere omganger, kan tyngden av treet/trærne selv og rotsystemene voldt stor skade. Menneskelig inngripen i form av trefelling og stubbebryting er i tilknytning til denne muligheten aktiviteter som heller ikke ville bidratt positivt til bevaring av gravkontekstene. Indikasjoner på vegetasjon/røtter finns blant de observerte aggregerte kulene av humus omtalt tidligere, og sorte avtegninger i bunn av graven (fig. 11) kan være dannet av større røtter.
3. Jordbruksaktivitet. Seivåg gårdshistorie er ikke detaljert bevart i skriftlige kilder, men

det er tilstrekkelig med opplysninger bevart til å konkludere med at gården har hatt mange brukere, og vært regnet som en fruktbar gård. Alminnelig jorddrydding og jordbruk kan over tid ha forstyrret gravkontekstene betydelig. Stedet fikk navnet Kjellerhåjen på grunn av uthus, torvkjellere o.l. konsentrert til området i forholdsvis ny tid og stedet kan ha vært tunområde til et gårdsbruk i en eller flere perioder lenge før utskiftningen av dagens gård i 1886. Våningshus og driftsbygninger knyttet til eldre jordbruk i Seivåg kan ha medført direkte inngripen i eldre graver i området.

Resultatene fra utgravningen 2020 tillater ikke en redegjørelse av den tafonomiske historien utover diskusjonen av prosesser som kan ha virket på gravkonteksten. I den videre diskusjonen tas utgangspunkt i den forsiktige konklusjonen at vi mener å ha identifisert gravgods fra en kvinne og en mansgrav.

TYPOLOGI OG KRONOLOGI

Funnenes kronologiske spredning fra merovingertid til vikingtid er forholdsvis sikker, som redegjort for tidligere. Ingen av funnene er derimot diagnostiske funn klart tidsavgrenset til de respektive hovedperiodene av yngre jernalder. Den relativt godt tidfestede øksen av JP type C Ts.16035.4 kan dateres tilbake til midten av 600-tallet jf. Sjøvold 1974. Typen kan imidlertid være brukt inn i vikingtid. Datering på typologisk-kronologisk basis av kam, hvalbeinsplate og kniv synes på sin side å peke mot en eldre tidsfestelse til 700-tallet, men er oftest datert vikingtid. I sum kan en si at funnmaterialet peker mer sein merovingertid og tidlig vikingtid.

Den avvikende eldste dateringen er så problematisk med tanke på kontekst at den kan avvises som relevant for dateringer av kontekstene vi har undersøkt. C14-dateringer av to fragmenter menneskebein indikerer på sin side merovingertid. Det er ikke overlapp mellom dateringene. Ts.16035.22/Tra-16252 er datert eldre merovingertid, mens Ts.16035.12 indikerer yngre merovingertid. Dette kan støtte opp om muligheten for at det er to eller flere individer til stede i materialet. Problemet er den eldste dateringen fra anlegg 3000 er noe for gammel jf. den typologisk-kronologiske dateringen. Skalletaket fra A 2000 er på sin side i godt samsvar med funndateringen.

Andre overraskelser ved resultatene var de uvanlig lave Delta C13 verdiene, som nevnt ovenfor. $-21.7 \pm 0.7 \text{ ‰}$ fra femurfragmentet Ts.16035.22 er den laveste verdien kjent blant noe forhistorisk beinmateriale fra Nord-Norges kystregioner (sml. Johansen m.fl. 1986, Naumann 2014), og indikerer at individet hovedsakelig levde på terrestrisk føde. Det yngre skallefragmentet Ts.16035.12 som ble datert fra A 2000 har også lave Delta C13 verdier, $20,4 \pm 0.2 \text{ ‰}$. Dersom man skal sette lit til dette, kan marin reservoareffekt utelukkes som en vesentlig kilde til feildateringer. I ettertid ser man at det kunne vært nyttig å ha fått målt Delta N15 verdiene, som kunne gitt tilleggsinformasjon om diett fra analysene, og kanskje bedre grunnlag for å tolke dateringsresultatene.

Likevel er det interessant at det eksisterer flere analyserte prøver fra skjeletter fra gravfunn i ytre Salten fra yngre jernalder med svært lave Delta C13 verdier (Naumann m.fl. 2014). Spesielt er resultater knyttet til en merovingertidsgrav fra Rønvik i Bodø interessant å se i sammenheng med Seivåg. Gravfunnene (Ts.3978), viser blant annet en rund konisk spenne, 24 perler m.m. Analysen av skjelettet A4303/resulterte i verdiene delta C13 $-20,4$ (femur), $-20,3$ (molar), som er nær identiske verdier til resultatet fra skallefragmentet Ts.16035.12. Studien ellers er basert på 33 individer datert yngre jernalder, og viser stor variasjon i diettindikatorer med tanke på andel terrestrisk versus marin føde, men med noe større vektlegging på terrestrisk kost i merovingertid sammenlignet med vikingtid (Naumann m. fl. 2014, Naumann 2014). Kystnær beliggenhet, og tilgang til rike marine biotoper (som for eksempel Saltfjorden) var tilsynelatende ikke til hinder for at i alle fall noen pleide et kosthold med lite sjømat. Som helhet konkluderte diettanalysene med stor variasjon i kostholdet også på individuelt plan, og gjennom enkeltindividens livsløp. Til tross for dette fremholdes en viss tendens i materialet som tyder på at individer begravet i høystatuskontekster hadde kosthold med større andel terrestrisk føde sammenlignet med individer begravet uten, eller med færre statusindikatorer (Naumann 2014). Mobilitet blant eliten i yngre jernalder kan være en forklaring, for eksempel innflyttede individer

fra et hjemsted der marin føde ikke var lett tilgjengelig, eller at det i enkelte elitemiljøer ble oppfattet som en lavstatusskikk å leve hovedsakelig på marin føde (Naumann 2014). I kontekst med Seivåg kan disse mulighetene stå åpne, i påvente av eventuelle fremtidige undersøkelser.

FUNNENE I LOKAL OG REGIONAL KONTEKST.

Undersøkelsen av gravfunnet på gnr./bnr. 80/7 er ikke en type utgravning hvor man kan forvente data som gir tilfredsstillende svar på jernalderbosettingens tidsdybde, lokalisering(er) og art i lokal sammenheng. Funnstedet i seg selv kan imidlertid ha betydning for forståelsen av den eldre bosettingshistorien i Seivåg i yngre jernalder. Siden tunområdet på nåværende Skagen gård ser ut til å henvende seg direkte til eksisterende (og tidligere kjente) gravfelt på dette neset, har dette gitt grunnlag til en antagelse om samme lokalisering av tunet til en slags einbølt gård i Seivåg i yngre jernalder (Gudbrandson 2001:512). Beliggenheten til gravfunnet våren 2020 synes ikke passe godt i et slikt bilde. Avstanden fra gravfunnet på gnr./bnr. 80/7 til Skagen gård er betydelig, og topografisk adskilt av vågen og Sjøvollheia som sperrer siktlinjen mellom stedene. En bør forvente noen form for gårdslygnede bosetting knyttet til graven(e) i relativ nærhet til gnr./bnr. 80/7.

Utgravningen på Seivåg 2020 kan vise seg viktig i eventuelle fremtidige arkeologiske nærstudier av bosettingshistorien i området. Hvor bosetting i nærhet av graven på gnr./bnr. 80/7 kan ha befundet seg, får bli et spørsmål som eventuelt kan besvares gjennom fremtidige undersøkelser. Gudbrandson mente at dersom det var gårdstun i denne delen av Seivåg i yngre jernalder, har dette mest sannsynlig ligget knappe 200 m Ø og SØ for funnstedet fra 2020. Forhold som taler for dette var at stedet lokalt ble benevnt «Gården», har topografisk dominerende posisjon og god utsikt mot havna, og var stedet der det historiske fellestunet lå (Gudbrandson 2001:512). Gudbrandsons hypotese er et godt utgangspunkt dersom det skulle bli aktuelt å søke etter gårdsbosetting fra yngre jernalder i området, men områdene nær våningshuset på gnr. 80/7 bør definitivt også inkluderes i en slik tenkt undersøkelse.

Til tross for funnkontekstenes forstyrrede og fragmentariske karakter, er det variert og rikholdig gravgods fra de undersøkte kontekstene. Spesielt hvalbeinsplaten kan fremheves som et trekk i gravgodset som indikerer elitestatus for minst ett individ representert med gravfunn fra kontekstene som er utgravd. Hvalbeinsplatene er knyttet til elitekontekster, og foreslått som en av de materielle elitemarkørene for kvinners status, spesielt i landskapene knyttet til Hålvåg (Storli 2006, Isaksen 2012). Løsfunnet av armringen av sølv Ts.16023.1 (Blom 2022) er gravd opp innenfor en radius på 10 m fra våningshuset under opprusting av vann- og avløpsanlegg som inngikk i renoveringsprosjektet. Som edelmetallfunn kan dette indikere at stedet var et slags elitemiljø i merovingertid og vikingtid, uavhengig hva relasjon til opprinnelig arkeologisk kontekst måtte være. Stedet er naturlig å se i et regionalt mønster for Saltenregionen, der indikasjoner på graver/steder med elitepreg først ser ut til å la seg indentifisere fra yngre jernalder i de ytre regionene av Saltenfjorden. Dette ligger til grunn til teorien om at det har foregått en forflytning av regionale maktsentra fra indre til ytre del av fjorden. Resultatene fra utgravningen av id. 269473, Straumøyvegen 589 bidrar til å fremheve Seivågområdets del i disse prosessene. Sammen med resultatene fra utgravningene på Skagodden senere samme år (Henriksen 2021), fremstår området som et interessant område for å studere dynamikken i samfunnsendringene som tok plass i regionen gjennom yngre jernalder og inn i mellomalderen.

OPPSUMMERING OG KONKLUSJON

Gravkonstekstene er grundig forstyrret, og trolig resultat av en lang rekke kulturelle og naturlige formasjonsprosesser som har påvirket området over lang tid, også lenge før huset ble bygd på gravkontekstene i 1914. Detaljert forståelse av tafonomiske prosesser og forståelse av gravminnenes konstruksjon kunne ikke oppnås ved utgravningen under huset i Straumøyvegen 589, Seivåg 2020. Det er imidlertid sannsynliggjort at området rommet rester etter minst to graver, trolig en manns- og en kvinnegrav. Dateringene tyder på yngre jernalder, trolig merovingertid/tidlig vikingtid. Til tross for dårlige bevaringsforhold, og indikasjoner på at bare

deler av gravkontekstene var tilgjengelige for oss under utgravningen, virker det som om gravlagte individer på stedet var utstyrt med rikt og variert gravgods. Funnet av en hvalbeinsplate kan indikere en viss elitepreget status blant individene gravlagt på stedet. Et annet løsfunn, sølvarmring av sen vikingtidsdatering ble etter alt å dømme gravd opp i forbindelse med grøftarbeid innenfor en radius av ca. 10 m SØ for huset og gravfunnene. Til sammen støtter funnene opp om inntrykket av Seivåg inngikk blant gårdene i ytre del av Salten som får preg av lokale senter. Disse sentrene kan ha vokst frem som støttepunkter i et nettverk underlagt regionens fremste maktsenter, Bodøgård, som etablerte seg i denne posisjonen i løpet av yngre jernalder.

LITTERATUR

- AMBROSIANI, K.1981: Viking Age combs, comb making and comb makers: in the light of finds from Birka and Ribe. *Stockholm studies in archaeology*, 2.
- ARNTZEN, J. E. 2015. En sen vikingtids våpengrav med østlige trekk fra Løding, Bodø k. UM arkeologisk rapport, UIT Petersen, J.1919: De norske vikingesverd. En typologisk-kronologisk studie over vikingetidens vaaben. Videnskapsselskapets Skrifter II. Hist.-fil.klasse 1919, 1.
- ASHBY, S.P. 2009. Combs, contact and chronology: reconsidering hair combs in early historic and Viking-Age Atlantic Scotland. *Medieval archaeology* 53(1), 1-33
- ASHBY, S.P. 2011 An Atlas of Medieval Combs from Northern Europe, *Internet Archaeology* 30. <https://doi.org/10.11141/ia.30.3>
- BLOM, J. G. 2022. Såliding av løsmasser fra Kjellerhaugen Seivåg, Bodø k. Tromsø. Arkeologiske rapporter fra Norges Arktiske Universitetsmuseum
- BRATREIN, H. D. 2018. *Høvding, jarl, konge. Nord-Norges politiske historie i vikingtid. Ei annerledes fortelling*. Tromsø Museums skrifter XXXVII, Orkana Akademisk. Stamsund
- CALLMER, J.1977: Trade beads and bead trade in Scandinavia ca. 800-1000 A. D. *Acta archaeologica Lundensia*. Series in 4° vol. 11.
- DELVAUX, Matthew C. 2017: Patterns of Scandinavian bead use between the iron age and Viking age, ca. 600-1000 c.e., *Beads* vol. 29.
- GJESSING, G. 1934. Oldsaksamlingens tilvekst 1928-1930. Tromsø Museums årshæfter vol.53 nr. 2, Humanistisk avdeling nr. 3
- GUDBRANDSON, T. 2001. *Bodin bygdebok* II 6 A-B. Gårds- og slektshistorie for Straumen. Bodø kommune
- EKBERG, A.1991: Vendeltida pärlor : en kronologisk och korologisk studie av det vendeltida pärlmaterialet från Skandinavien och kontinenten. Universitet i Stockholm.
- HAUGLID, M. 2020. Funn av jernaldergrav i forbindelse med renovering av gammelt våningshus (id 269473). Nordland fylkeskommune, rapport, arkivsaknr. 20/9601
- HENRIKSEN, J. E. 2021. Myntfunn på Skagen i Seivåg: ettersøk og maskinell sjakting av mulig myntdepot. *Tromsø 63* rapportserie, Norges arktiske universitetsmuseum, UiT Norges Arktiske Universitet
- HENRIKSEN, J. og NIEMI, A. 2014. Albertmyra i Bodø. Undersøkelse av kokegropfelt, dyrkingslag og ardssporfra eldre jernalder. UM arkeologisk rapport 2014, UIT
- HOLBERG, E. og HUTCHINSON, A. 2009. Lenge før byen Bodøs historie, bind1: Fram til 1816. Tapir akademisk forlag, Trondheim
- ISAKSEN, E. 2012: Hvalbeinsplater fra yngre jernalder. En analyse av hvalbeinsplatenes kontekst og funksjon. Mastergradsavhandling i arkeologi, UIT
- JOHANSEN, O.S., GULLIKSEN, S. og NYDAL, R. 1986. 13C and diet: analysis of Norwegian human skeletons. *Radiocarbon* 28, s. 754-761.
- KALAND, S. 1972. Studier i øvre Telemarks vikingtid. *Universitetets oldsakssamlings årbok* 1969
- MUNCH, G. S. 1979. En merovingertids kvinnegrav fra Haukenes i Hadsel. *Hofdasegl* 27. Hadsel historie- lag. Stokmarknes.
- NAUMANN, E., T. DOUGLAS PRICE, RICHARDS, M. 2014. Changes in Dietary Practices and Social Organization During the Pivotal Late Iron Age Period in Norway (AD550-1030): Isotope Analyses of Merovingian and Viking Age Human Remains. *American journal of physical anthropology* 155, s. 322-331
- NAUMANN, Elise. 2014. Diet, mobility and social identity in Norway AD 4000-1050. An investigation based on $\delta^{13}\text{C}$, $\delta^{15}\text{N}$ and $^{87}\text{SR}/^{86}\text{SR}$ analyses of Human remains. Ph.d. avhandling

UIO

NGU kart Løsmasser = http://geo.ngu.no/kart/losmasse_mobil/ lest 25.11.2020

NICOLAISSEN, O. M. 1886. Undersøgelser i Nordland 1885. Foreningen til Norske Fortidsmindemerkens Bevaring. Aarsberetning 1885, s. 1-21. Kristiania

NICOLAISSEN, O. M. 1904. Undersøgelser i Nordlands amt 1903. Foreningen til Norske Fortidsmindemerkens Bevaring. Aarsberetning 1903, s. 211-220. Kristiania

KJELLMAN og OPVANG. 2016. Sikring av flatmarksgrav og funn på Vågøyenes, Bodø k. 2014-2015. Id 179303-1 og 3. UM arkeologiske rapporter 2015, UIT

OPPVANG, J. og KJELLMAN, E. 2019. Knaplund Nordre. Undersøkelser av gårdshaug id. 9254. Tromsø. Tromsø museums rapportserie nr. 53.

PETERSEN, J. 1919: De norske vikingesverd. En typologisk-kronologisk studie over vikingetidens vaaben. Videnskapselskabet's Skrifter II. Hist.-fil.klasse 1919, 1.

PETERSEN, J. 1951: Vikingtidens redskaper. Skrifter utgitt av Det Norske Videnskaps-akademi i Oslo. II. Hist.-filos. Klasse 1951, 4.

POMMERSCHE, R. 2022 sist oppdatert 8.6.2022, <https://www.agropub.no/fagartikler/biologisk-jordstruktur>

REIMER, P., AUSTIN, W., BARD, E., BAYLISS, A., BLACKWELL, P., BRONK RAMSEY, C., BUTZIN, M., CHENG, H., EDWARDS, R., FRIEDRICH, M., GROOTES, P., GUILDERSON, T., HAJDAS, I., HEATON, T., HOGG, A., HUGHEN, K., KROMER, B., MANNING, S., MUSCHELER, R., PALMER, J., PEARSON, C., VAN DER PLICHT, J., REIMER, R., RICHARDS, D., SCOTT, E., SOUTHON, J., TURNEY, C., WACKER, L., ADOLPHI, F., BÜNTGEN, U., CAPANO, M., FAHRNI, S., FOGTMANN-SCHULZ, A., FRIEDRICH, R., KÖHLER, P., KUDSK, S., MIYAKE, F., OLSEN, J., REINIG, F., SAKAMOTO, M., SOOKDEO, A., & TALAMO, S. 2020. The IntCal20 Northern Hemisphere radiocarbon age calibration curve (0–55 cal kBP). *Radiocarbon*, 62.

SJØVOLD, T. 1974. The iron age settlement of Arctic Norway: A study in the expansion of European iron age culture within the Arctic Circle: Late iron age (merovingian and viking periods). Tromsø Museums skrifter X: II. Tromsø

SOLBERG, B. *Jernalderen i Norge - ca. 500 f.Kr.-1030 e.Kr.* 2000. Cappelen Akademisk Forlag, Oslo

STORLI, I. 1985. Håloyghøvdinger. Om grunnlaget for og vedlikeholdet av høvdingmakt i jernalderen, med vekt på Sør-Salten. Magisteravhandling i arkeologi, UIT

STORLI, I. 2006. *Hålogaland før rikssamlingen. Politiske prosesser i perioden 200-900 e.Kr.* Instituttet for sammenlignende kulturforskning serie B, skrifter vol. 123, Novus forlag, Oslo

STUIVER, M., og REIMER, P.J., 1993, *Radiocarbon* 35, 215-230

Utskiftningskart 1885. Jordskifteverkets kartarkiv, fylke XVI, arkivnr. 661

VAN, Riel, S. 2017. Viking Age Combs Local Products or Objects of Trade? *Lund Archaeological Review* vol. 23, s. 163-178

VEDLEGG

Artsbestemmelse av arkeologisk trekull fra Seivåg, Bodø kommune (A 49367)

Oppdragsgiver: Norges arktiske universitetsmuseum, Lars Thørings veg 10, 9006 Tromsø
Kontakt: arkeolog Jørn Erik Henriksen
Rapport dato: 01.12.2020
Utarbeidet ved: Andreas J. Kirchhefer, dr. scient., Skogåsvegen 6, 9011 Tromsø.
Epost: post@dendro.no, mob.: 995 30 332. Org.-nr.: 994 482 181 MVA.

RESULTATER

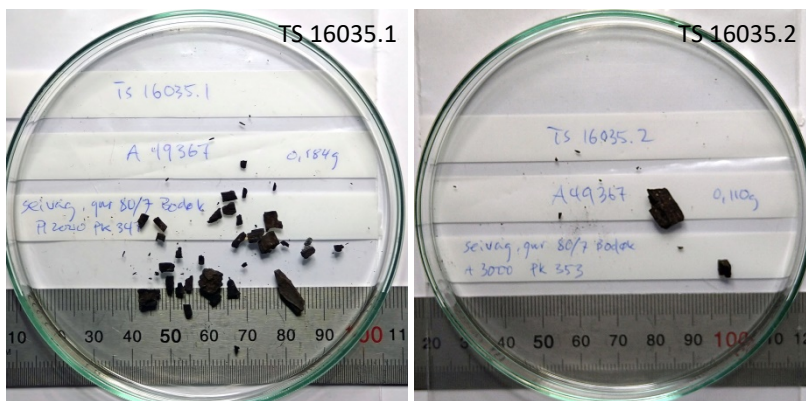
Prøve TS 16035.1 inneholder trekull av kortlevd løvtre. Ett fragment lot seg artsbestemme til bjørk, og de øvrige ser ut til å være av samme treslag. Det utvalgte materialet skal ha lav egenalder og skal dermed være godt egnet til radiokarbondatering. Et bartrefragment ble forkastet på grunn av fare for høy egenalder.

Trekullbiten i TS 16035.2 er av bartre. Ved tolkning av et eventuelt dateringsresultat må tas høyde for muligheten for høy egenalder.

Prøve nr.	g (tot)	n (tot)	n (ana)	Treslag (dat)	g (dat)	Kommentar
TS 16035.1	0,18	>25	10	9 løvtre	0,07	diffusporret, trolig bjørk (småcellet, fragilt). Forkastet: 1 bartre (0.03 g)
TS 16035.2	0,11	1	1	1 bartre	0,11	Trolig furu. Muligens for høy egenalder.

g = vekt (g), n = antall fragmenter, tot = totalt, ana = analysert, dat = foreslått til datering,
na = ikke utslag på vekta (kan være rundt 0,01-0,02 g), indet. = ikke mulig å artsbestemme.

Arts-/taksonliste:	norsk navn	engelsk (vitenskapelig) navn
	bjørk	birch (<i>Betula</i> sp.)
	furu	Scots pine (<i>Pinus sylvestris</i>)
	bartre	conifer/softwood
	løvtre	diffuse-porous hardwoods

METODE

Målet ved rutinemessig sorteringsarbeid er å velge ett eller flere trekullfragmenter per prøve (f.eks. pose) som er best egnet til radiokarbondatering. Mengden skal være 0,01-0,03 g. Ideelt sett velger man de ytterste årringene i et fragment med bark som er representativt for aktivitetsfasen. Velger man flere fragmenter (f.eks. for å oppnå en tilstrekkelig kullmengde) må man ta høyde for at disse kan representere ulike aktivitetsfaser som da blir slått sammen til en middeldatering.

For å kunne studere cellestrukturen må trekullfragmentene knekkes minst én og helst tre ganger. Antall trekullbiter i tabellen henviser til antallet hele studerte fragmenter før analysen, mens posen med sortert trekull til radiokarbonanalyse vil inneholde det minst 3-dobbelte antallet. Andel eik og bartre oppgis normalt i forhold til summen av alle studerte trekullfragmenter i prøven. Treslagsbestemmelsen foretas under stereolupe med 20-160 x forstørrelse (Nikon AZ100). Trekullprøvene veies til nærmeste 0,01 g (Sagitta 600 g).

Muligheten til artsbestemmelse av trekull innenfor henholdsvis gruppene bartrær, ringporete løvtrær, diffusporete løvtrær og lyng kan være noe begrenset. Dette kan til dels være grunnet likheten i vedmorfologien mellom ulike arter og til dels grunnet begrensede prepareringsmuligheter av trekull (ingen tynnsnitt, men ferske bruddflater). Imidlertid vil de ulike artene av nordlige, diffusporete løvtrær oppnå omtrent samme levealder; 1) Til gruppen med solitære porer hører f.eks. rogn, asal (*Sorbus* sp.) og de mer varmekrevende hagtorn (*Crataegus* sp.) og villapal (*Malus sylvestris*). 2) Til gruppen med korte radier av porer tilhører bjørk (*Betula* sp.) og vier/selje/osp (*Salix/Populus*). 3) Blant arter med lange rader av porer finnes hassel (*Corylus avellana*), kristtorn (*Ilex aquifolium*) og or (*Alnus* sp.). Jeg anser det som uproblematisk å slå disse sammen i dateringsformål. Blant trekullfragmentene blir slike med bark eller barkkant, spesielt kvister, lyng og forkullede røtter foretrukket, dog med forbehold om at lyng og røtter kan stamme fra eldre råhumus og at døde bartrekvister kan holde seg relativt lenge både på stammen og bakken.

Trekullfragmenter av bartre og ringporete løvtrær som eik (*Quercus* sp.) blir forkastet på grunn av potensielt høy egenalder. Datering av disse kan altså gi for høye aldre i forhold til den arkeologiske konteksten. Hos furu (*Pinus sylvestris*) for eksempel kan dette skyldes høy levealder (Forfjorddalen >750 år; Kirchhefer 2001, oppdatert), langsom nedbryting på tørr mark (Dividalen opp til 1700 år; Kirchhefer 2005) eller bruk som bygningsmateriale o.s.v. Også rekved er en type materiale med potensielt høy egenalder, i nord deriblant gran (*Picea* sp.), edelgran (*Abies* sp.) og lerk (*Larix* sp.) fra NV-Russland og Sibir.

REFERANSER

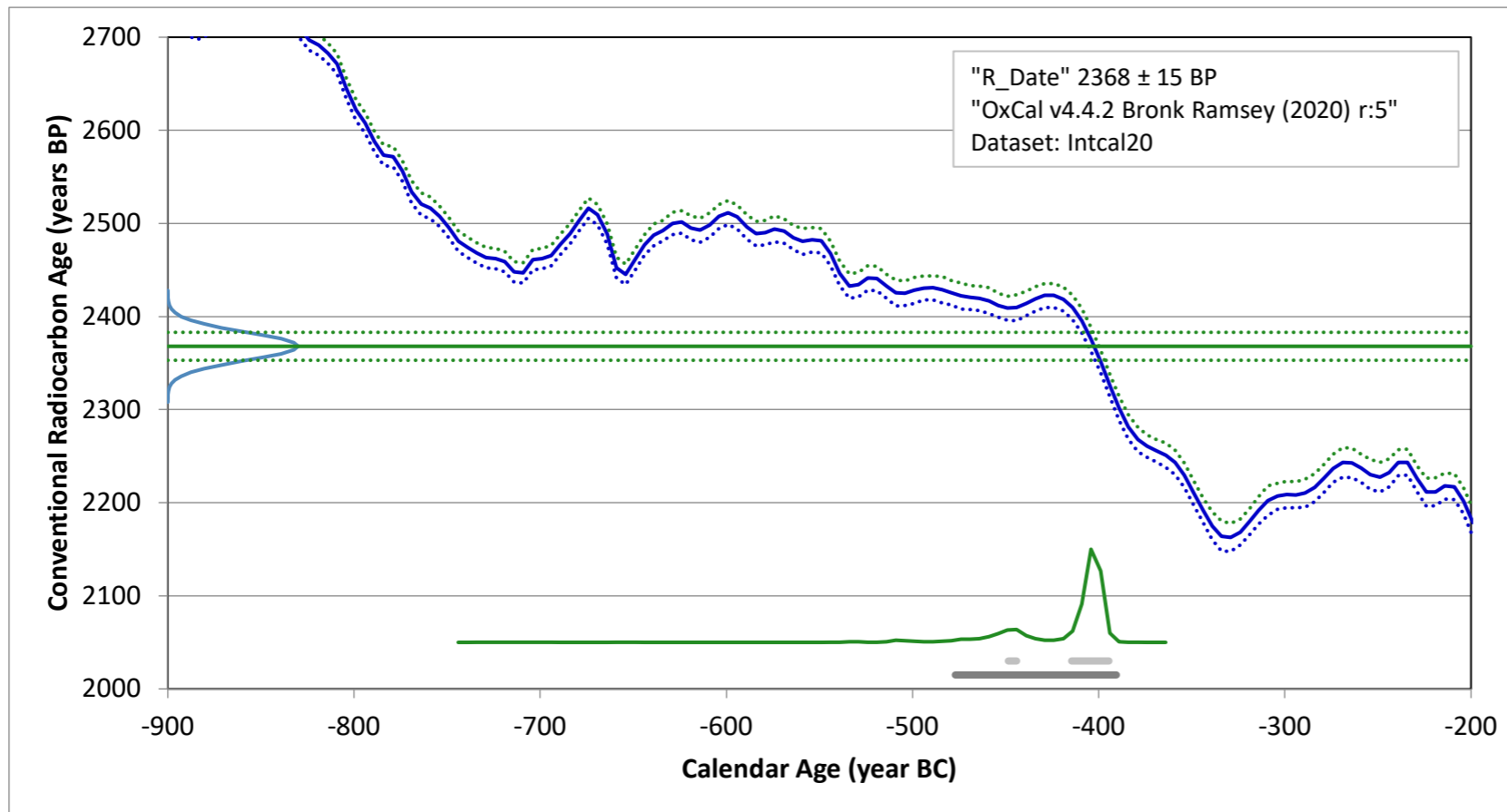
- Grosser D (2003): *Die Hölzer Mitteleuropas: Ein mikrophotographischer Lehratlas*, Verlag Kessel.
- Hather JG (2000): *The identification of the Northern European woods: a guide for archaeologists and conservators*. London: Archetype.
- Kirchhefer AJ (2001): *Reconstruction of summer temperatures from tree-rings of Scots pine (Pinus sylvestris L.) in coastal northern Norway*. The Holocene 11(1), 41-52.
- Kirchhefer AJ (2005): A discontinuous tree-ring record AD 320-1994 from Dividalen, Norway: inferences on climate and tree-line history. I: Broll, G. & Keplin, B. (red.) *Mountain Ecosystems - Studies in Treeline Ecology*. Springer, Berlin, p. 219-235.
- Mork E (1966): *Vedantomi. With an identification key for microscopic wood-sections*. Oslo: Johan Grundt Tanum.
- Schweingruber FH (1990): *Mikroskopische Holz Anatomie*. Birmensdorf: WSL.

TRa-16250

Ts. 16035.1

Seivåg, Bodø k. UM prosjekt A49367

Fraction	14C content (pMC)	14C Age BP (rounded)	d13C (from AMS system)	Calibrated Age Ranges	14C Age (not rounded)
				68.3% probability	
				450BC (3.4%) 446BC	
Trekull. 1 bit Betula				416BC (64.9%) 396BC	
sp/Decidous. Fjernet rot.,Alkali				95.4% probability	
residue	74.47 ± 0.13	2370 ± 15	-25.8 ± 0.6 ‰	479BC (95.4%) 392BC	2368 +15/-15 BP

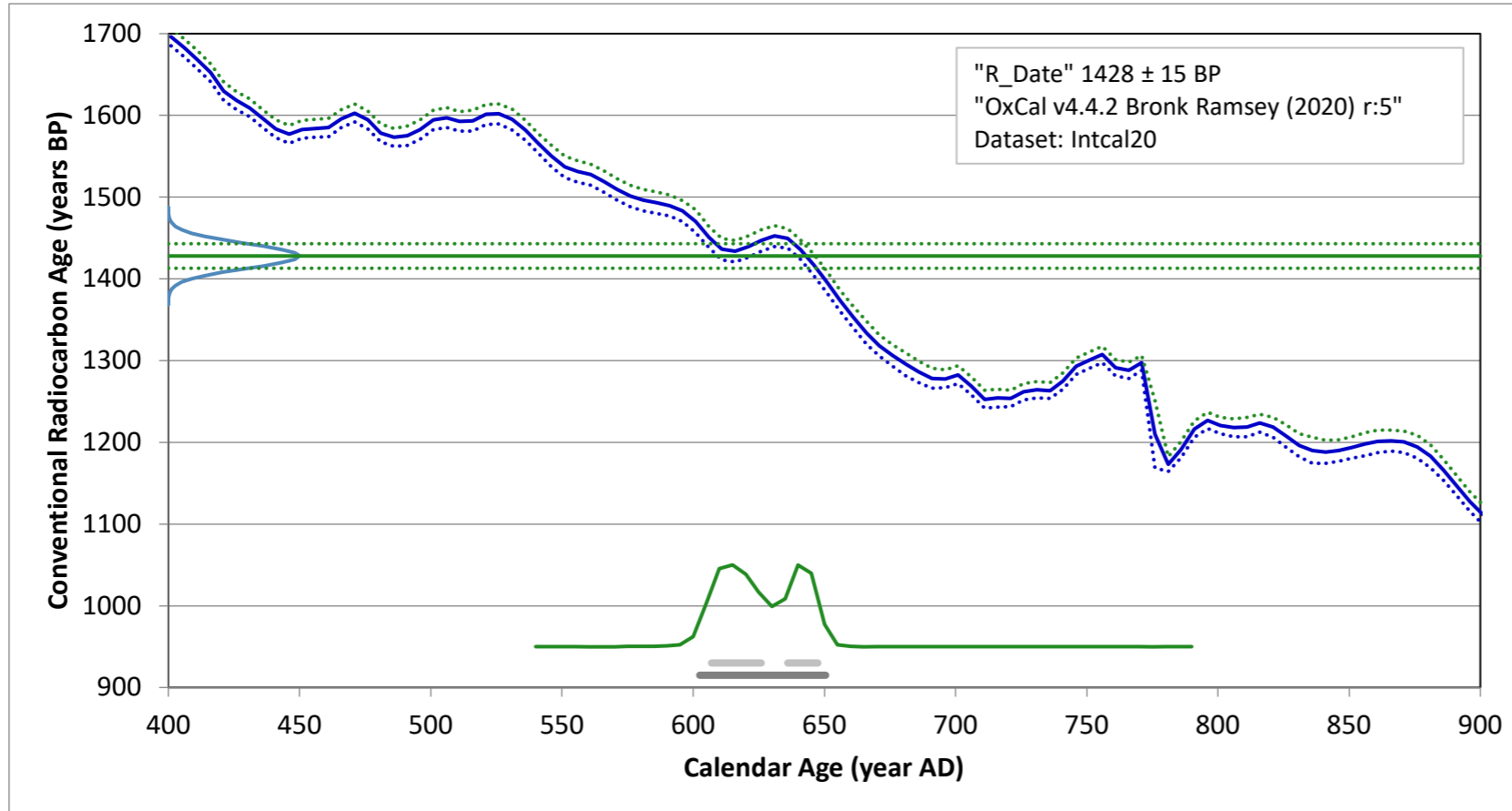

TRa-16251

Ts.16035. 22

Seivåg, Bodø k. UM prosjekt A49367

Fraction	¹⁴ C content (pMC)	¹⁴ C Age BP (rounded)	d13C (from AMS system)	Calibrated Age Ranges	¹⁴ C Age (not rounded)
				68.3% probability	
				607AD (42.8%) 626AD	
				636AD (25.5%) 647AD	
				95.4% probability	
Bein.,Collagen	83.71 ± 0.15	1430 ± 15	-21.7 ± 0.7 ‰	602AD (95.4%) 650AD	1428 ± 15 BP

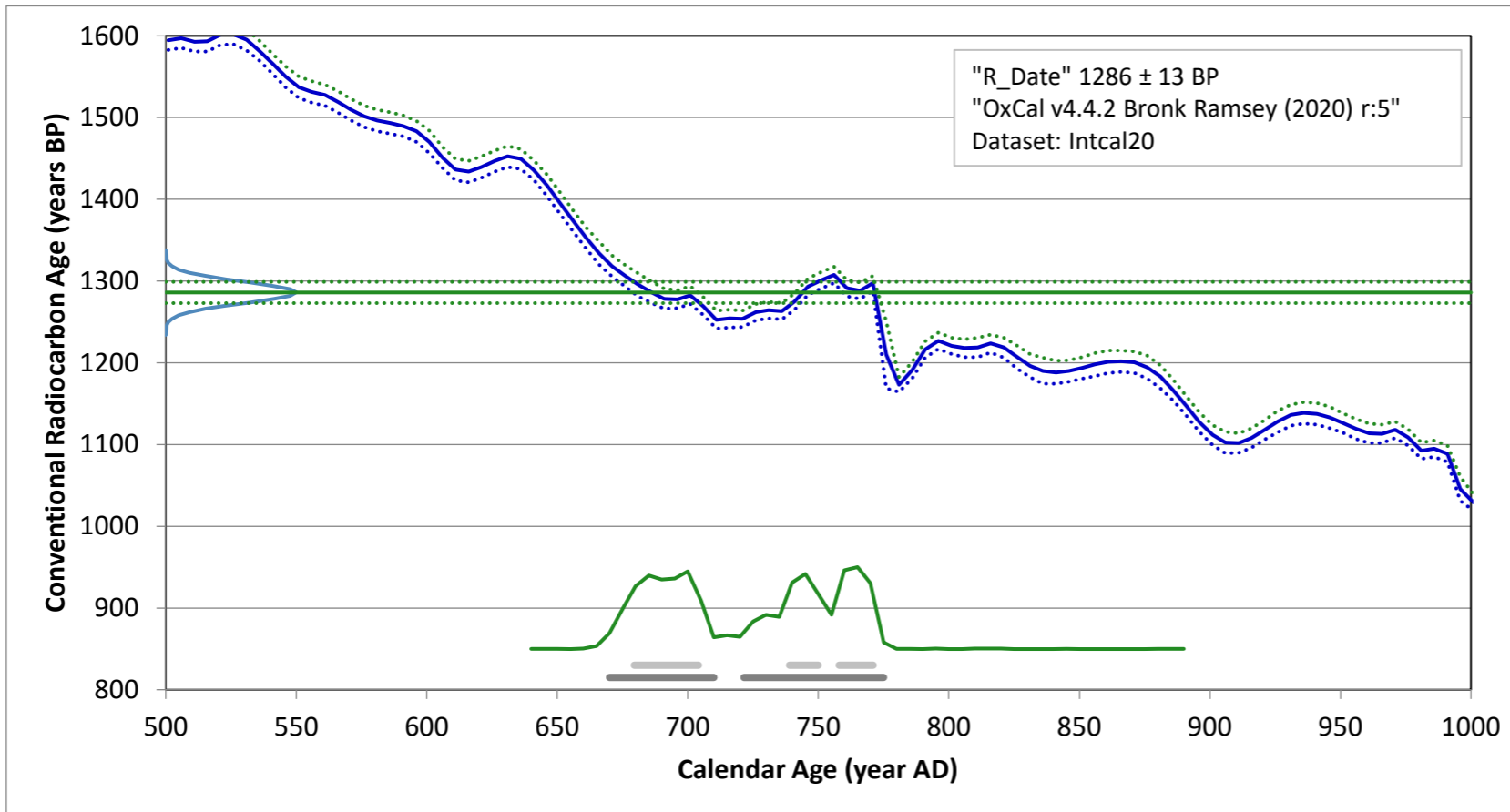

TRa-16252

Ts.16035. 12

Seivåg, Bodø k. UM prosjekt A49367

Fraction	¹⁴ C content (pMC)	¹⁴ C Age BP (rounded)	d ¹³ C (from AMS system)	Calibrated Age Ranges	¹⁴ C Age (not rounded)
				68.3% probability	
				679AD (34.1%) 704AD	
				739AD (14.8%) 750AD	
				758AD (19.3%) 771AD	
				95.4% probability	
				670AD (43.0%) 710AD	
Bein., Collagen	85.20 ± 0.13	1285 ± 15	-20.4 ± 0.2 ‰	721AD (52.4%) 775AD	1286 +13/-13 BP

Osteologisk og patologisk rapport 27 august 2020 – Seivåg, Bodø k.

Den 24-27 August 2020 ble det gjennomført en osteologisk analyse av skjelett fra Seivåg ved Norges arktiske universitetsmuseums lab. Målet med analysen var å evaluere skjelettets kjønn, alder og høyde, og å legge frem sykdommer eller skader som var synlige på skjelettets bein.

Siden det var lite skjelett materiale, noe som kan ha vært på grunn av dårlig jord eller senere forstyrrelser fikk ikke osteolog gjennomført kjønnsbestemmelse eller satt en alder med sikkerhet.

Alder: Skjelettet er antatt å være >35. Dette på grunn av mengden osteoartrose på ryggvirvlene.

Kjønn: Skjelettet er antatt å være en MANN?. Dette på grunn av størrelsen på bein. Dette er IKKE en måte og kjønnsbestemme på. Det finnes variasjon hos menn og kvinner, noen menn er små noen kvinner er store, derfor er skjelettet kun ANTATT å være mann på grunn av størrelse.

Høyde er ikke mulig å måle da det ikke finnes noen hele langbein.

Patologi

Ryggvirvler/Lumbar (L)
Brystvirvler/Thoracic(T)
Korsben/Sacrum (S)
Osteoartrose (OA)
Osteophytes (OP)

Den helhetlige tilstanden til de bein som var tilstede var meget dårlig. Det meste var fragmenter eller så skjøre at de falt fra hverandre når man begynte undersøkelsen.

Artrose på ryggraden

Det finnes tegn til OA på T og L virvlene. Fra L1 til L3 er det OP langs kanten av L kroppene, både superior og inferior. S har 6 virvler, 5 er vanlig. Om dette er L5 som har vokst sammen med S1 eller om det er S1-S6 er vanskelig å si noe om da S var dårlig bevart. Denne personen har hatt mye slitasjegikt langs ryggstøylen. Artrosen ser ut til å ha manifestert seg da man finner tegn til at hver enkelt virvel er begynt og vokst sammen med hverandre. På bilde 3 ser man ny benformasjon på anterior side av en ryggvirvel. Dette kan være en infeksjon eller ha en sammenheng med artrosen.

Bilde 1: OP langs ryggvirvlene

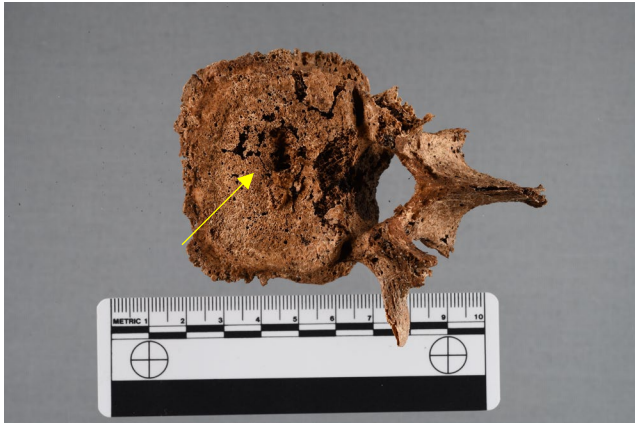
Bilde 2: Erodert brystvirvel, intraff peri mortem.

Bilde 3: Ny bein formasjon på anterior side av ryggvirvel

Schmorl's nodes

Det finnes schmorl's nodes fra T12-L3. Bilde 4. Schmorl's nodes kan være bevis på ryggmerter, særlig hvis de settes sammen med OP. De er også dype som antyder en lengre periode med nedbryting eller en mer aggressiv form for nedbryting. Det er mulig denne personen kan ha hatt varige ryggmerter.

Bilde 4: Schmorls nodes på superior side av ryggvirvel

Tannslitasje

Av de tre tenner som var tilstede var alle slitt ned til roten. Den første overkjeve/maxillary premolar var slitt helt ned til roten og forbi emaljen. Den første og andre venstre fortann var slitt ned til roten men med noe emalje igjen. På alle tenner er det noe tannstein.

Dette er noe som også kan være med og aldersbestemme. Med tenner så slitt antar man at dette må være en voksen person.

Bilde 5: Premolar

Bilde 6: Fortann

Begravelse/Nedsettelse

Venstre metacarpals ble funnet under L virvlene med den distale enden under den Lumbare ryggtaggen. Ryggsøylen ble funnet *in situ*. Personen har ligget på høyre side med venstre hånd under seg som ikke er en vanlig begravelses metode. Dette kan ha skjedd enten ved nedsettelse eller graven har vært forstyrret ikke lenge etter personen var begravd.

Tanja Karlsen
MSc palaeopathology

FB 406.3000	Høyre pelvis
FB 444.3000	Venstre Pelvis
FB 465.3000	Venstre radius
FB 319.1000	Venstre radius
FB 326.1000	Venstre Ulna
FB 533.3000	Venstre Fibula
F307 A1000	Venstre Tibia
F307 A1000	Ribbein
FB 406.3000	Sacrum
FB 456.3000	Thoracac +Lumbar
FB 456.3000	Venstre Metacarpal + carpal
FB 444.3000	Sacrum
FB 349.3000	Beinfrag. Mulig metacarpal?
FB 317.1000	Venstre Humerus
FB 504.3000	Venstre humerus
A 3000	Langbein + cranium?
FB 431.3000	Langbein
FB 528	Venstre Femur
FB 312.1000	Venstre patella
FB 537.3000	Høyre patella
FB 480.3000	Langbein
FB 362.3000	Langbein
FB 406.3000	Femoral epicondyle
FB 538	Thoracic
FB 323.1000	Pelvis?
FB 239.229	Vertebra
FB 425.3000	Distal Phalange
FB 531.3000	Venstre 2 Metacarpal
FB 292.1000	venstre Maxillary 2 incisor
FB 423.3000	Metacarpal 5?
FB 314.1000	Metacarpal?
FB 422.3000	Venstre maxillary 1 incisor
FB 421.3000	Venstre Maxillary 1 premolar
FB 406.3000	Vertebra
FB 438.3000	Pelvis + Femur
FB 430.3000	Fibula?
FB 528	Fibula?
FB 356.3000	Thoracic
FB 313.1000	Intermediat phalange
FB 530.3000	Venstre Femur
FB 528.3000	Venstre Femur
FB 428.3000	Venstre Femur
FB 427.3000	Femur?

FB 321.1000	Venstre Femur
FB 467.3000	Pelvis
FB 456.3000	Ribbein, carpal, vertebra
FB 475.3000	Parietal
FB 499.3000	Ribbein
FB 355.3000	Ribbein
FB 454.3000	Pelvis
FB 359.3000	Høyre 1 metacarpal
FB 290.3000	Vertebra
FB 354.3000	Beinfrag.
FB 538	Cranium
FB 456.3000	Lumbar
A 2000 B 295.2000	Parietal
U3	Calcaneous
FB 500.3000	Langbein?
FB 467.3000	Pelvis?
FB 351	Beinfrag.
A 204	Dyr
FB 289.2000	Dyr
U2	Dyr
FB 456.3000	Tre
U6	Dyr
FB 239.229	Dyr
FB 438.3000	Tre
A204	Tre + Dyr
A3000	Dyr
FB 430.3000	Dyr
U1	Tre
FB 358.3000	Dyr

JS 1856

Seivåg, Bodø k.

TS16035.13		A204 sold vest		27.5 .2020							
ID	Familie/Art	Norsk navn	Beinslag	Beindel	Side	N	Vekt i g	< 0.1g	Kommentar	Brent/Ubrent	Modifikasjoner
1	Mammalia (indet.)	Pattedyr, ubestembart	Ubestembart	fragm			1	0,5			Ubrent

TS16035.14		FB289.2000, A2000		28.5 .2020							
ID	Familie/Art	Norsk navn	Beinslag	Beindel	Side	N	Vekt i g	< 0.1g	Kommentar	Brent/Ubrent	Modifikasjoner
8	Mammalia (indet.)	Pattedyr, ubestembart	Lemmeknokler	dia			1	7,1			Ubrent

TS16035.15		Løsfunn, mur, vest for 2000		V2 29.05.2020							
ID	Familie/Art	Norsk navn	Beinslag	Beindel	Side	N	Vekt i g	< 0.1g	Kommentar	Brent/Ubrent	Modifikasjoner
10	Artiodactyla	Partåete (klovdyr)	Costa	fragm. subprox.	sin		1	3	Størrølse som sau	Ubrent	Kuttet proximalt, flere parallele kuttspor subprox medial, et lenger ned på den laterale siden. Trolig også kuttet distalt.

TS16035.16		Opprensing N		26.5 .2020							
ID	Familie/Art	Norsk navn	Beinslag	Beindel	Side	N	Vekt i g	< 0.1g	Kommentar	Brent/Ubrent	Modifikasjoner
4	Mammalia (indet.)	Pattedyr, ubestembart	Cranium	fragm			1	1,1			Ubrent

TS16035.17		Sold, A204		Inkl. 1 trebit							
ID	Familie/Art	Norsk navn	Beinslag	Beindel	Side	N	Vekt i g	< 0.1g	Kommentar	Brent/Ubrent	Modifikasjoner
9	<i>Phoca vitulina</i>	Steinkobbe	Cranium	occ	dex		1	0,6			Ubrent

TS16035.18		FB239.229									
ID	Familie/Art	Norsk navn	Beinslag	Beindel	Side	N	Vekt i g	< 0.1g	Kommentar	Brent/Ubrent	Modifikasjoner
7	Mammalia (indet.)	Pattedyr, ubestembart	Cranium	fragm			1	0,9	muligens <i>Homo sapiens</i>	Ubrent	

TS16035.19		FB358.3000		28.5 .2020							
ID	Familie/Art	Norsk navn	Beinslag	Beindel	Side	N	Vekt i g	< 0.1g	Kommentar	Brent/Ubrent	Modifikasjoner
5	Mammalia (indet.)	Pattedyr, ubestembart	Ubestembart	fragm			2	0,6			Ubrent

TS16035.20		FB430.3000									
ID	Familie/Art	Norsk navn	Beinslag	Beindel	Side	N	Vekt i g	< 0.1g	Kommentar	Brent/Ubrent	Modifikasjoner
2	<i>Homo sapiens</i>	Menneske	Phalanx manus	dia,dist			1	0,3			Ubrent
3	Mammalia (indet.)	Pattedyr, ubestembart	Ubestembart	fragm			1	0	x Trolig en del av ID2	Ubrent	

TS16035.21		Såld, A3000									
ID	Familie/Art	Norsk navn	Beinslag	Beindel	Side	N	Vekt i g	< 0.1g	Kommentar	Brent/Ubrent	Modifikasjoner
6	<i>Arvicola terrestris</i>	Vånd	Femur	prox, dia, dist	dex		1	0,1	2 fragm.	Ubrent	

Vedlegg 5 FUNNKATALOG

Ts16035/1-114

Gravfunn fra jernalder/ynge jernalder fra SEIVÅG (80/7), BODØ K., NORDLAND.

1) Prøve, kull av trekull.

Trekullprøve, 0,07 g anbefalt av en prøve på 0,184 g. Dette er løvtre, sannsynligvis bjørk, og forbrukt i analysen. Tra-16250, BC479-BC392. Restmateriale er bartre og noen ubestemte fragment (0,173 g), katalogisert og magasinert.

Fnr: PK 347. Vekt: 0,07 gram.

Strukturnr: A 2000 Grøft i tilknytning til grav, mulig del av gravkonstruksjon evt. eldre inngrep i grav

2) Prøve, kull av trekull.

Trekullprøve, artsbestemt til bartre. Ikke anbefalt til C14-analyse, men katalogisert og magasinert som restmateriale

Fnr: PK 353. Vekt: 0,110 gram.

Strukturnr: A 3000 Gravkontekst

3) Hvalbeinplate av hvalbein, var. Hvalbeinsbeinsplate. Antall fragmenter: 7

Hvalbeinsplate, ukomplett. minst sju deler limt sammen, en rekke småfragmenter hvalbein som tilhører gjenstanden inngår i samme ts.nr. Hvalbeinsplaten er dekorert med to sett doble linjer parallelt med kantene, best synlig på platens nedre kortsida. Oversiden og den høyre langsiden har ingen spor av bevart kant. Mellom de doble linjene synes innfelte rektangulære hull som har inngått i dekoren. Til sammen utgjør dekoren en tydelig bord på platens forside. Baksiden er delvis bevart på nedre kortende, og er i likhet med andre kjente hvalbeinsplater udekorert. Materiale fra ett av hullene er tatt vare på under konserveringen, og inngår i samme ts.nr. som prøvemateriale. Funnt av fragmenter som trolig tilhører denne platens overside, ble gjort i nærheten (Ts.16035.68 og 69).

Fnr: FB 507.

Mål: L: 20,3 cm. B: 19,4 cm. T: 2,2 cm.

Strukturnr: 2000 Grøft

4) Øks av jern, var. JP C.

Velbevart øks med skafthullsfliker kun på undersiden, nærmere bestemt Petersen type C (Petersen 1919, fig. 32). Typen dateres vanligvis til sein merovingertid, fra ca. 650 og trolig mest vanlig på helst 700-tall. Typen er i bruk inn i tidlig vikingtid (Sjøvold 1974:285 ff.). Eksemplaret er av den vanligste varianten med et relativt beskjedent, spisst skjegg, ulikt Petersens typeeksemplarer med markant og rett avskåret skjegg.

Mål: L: 20,5 cm. B: 9,0 cm. T: 4,7 cm. Vekt: 1100 gram.

Datering: Merovingertid

Gravfunn gjort av huseier under gulv

5) Bein, ubrente homo sapiens av bein, var. Ulna. Gjenstandsdel: Ulna. Antall fragmenter: 2

Ulna (venstre underarmsbein), to deler. Trolig del av samme arm, som radius Fb 465.3000, Ts. 16035.6. Anatomisk rapport, Tanja Karlsen

Fnr: FB 324-326.

Mål: L: 27,5 cm.

Strukturnr: A 1000 Grav

6) Bein, ubrente homo sapiens av bein, var. Radius.

Radius (venstre underarmsbein. Beinet er i tre deler, men de to fragmentene som tilhører albue delen er målt inn som Fb 319.1000 (Ts.16035.7). Trolig del av samme arm, som radius Fb 324-26, Ts. 16035.5.. Anatomisk rapport, Tanja Karlsen

Fnr: FB 465.

Mål: L: 23,0 cm.

Strukturnr: A 3000 Grav

7) Bein, ubrente homo sapiens av bein, var. Radius. Antall fragmenter: 2

Radius (venstre underarmsbein. Beinet er i to deler, og tilhørte Fb 465.3000 (Ts.16035.6).. Trolig del av samme arm, som radius Fb Fb 324-26, Ts. 16035.5.. Anatomisk rapport, Tanja Karlsen

Fnr: FB 319.

Mål: L: 5,0 cm.

8) Bein, ubrente homo sapiens av bein, var. Humerus. Antall fragmenter: 2

Del av venstre humerus - overarmsbein, 2 deler. Fragmenter Fb 504.3000 (Ts.16035.9) hører til. Anatomisk rapport Tanja Karlsen

Fnr: FB 317.

Mål: L: 20,0 cm.

Strukturnr: A 1000 Grav

9) Bein, ubrente homo sapiens av bein.

Del av humerus venstre - overarmsbein, 2 deler. Fragmenter Fb317.1000 (Ts.16035.8) hører til. Anatomisk rapport Tanja Karlsen

Fnr: FB 504.

Mål: L: 8,0 cm.

Strukturnr: A 3000 Grav

10) Bein, ubrente homo sapiens av bein. Antall: 3. Antall fragmenter: >10

Fire sorterte samlinger fra en funnkonsentrasjon menneskebein. Dette er: Finger og mellomhåndsbein (Metacarpal og carpal), ryggvirvel (Lumbar 1), ryggvirvel og brystbeinfragmenter og samling ribbein,- ryggvirvel og fingerbeinfragmenter, Anatomisk rapport Tanja Karlsen

Fnr: FB 456.

Strukturnr: A 3000 Grav

11) Bein, ubrente homo sapiens av bein, var. Femur.

Del av nedre part av lårbein (distal femur). Svært porøst bein. Hører sammen med FB 528.3000/Ts.16035.74, 428.3000/Ts.16035.22 og 530.3000/Ts.16035.75. Anatomisk rapport Tanja Karlsen

Fnr: FB 321.

Mål: L: 20,0 cm.

Strukturnr: A 1000 Grav

12) Bein, ubrente homo sapiens av bein. Gjenstandsdel: Skalletak. Antall fragmenter: 3

Bein, skalletak, funnet i grøft (A 2000) uten klar relasjon til øvrige skjelettdeler. Fragment av parietalbein fra hodeskalle, tre stk. Anatomisk rapport Tanja Karlsen. De to minste fragmentene (0,334 g) til C14-datering. TRa-16252: 670 - 775 AD

Fnr: B 295.

Mål: L: 6,0 cm. B: 5,0 cm. Vekt: 5,664 gram.

Strukturnr: A 2000 Grav/grøft

13) Bein, ubrente dyr av bein.

Bein funnet i sold. Bit av brent leire i samme pose. Analysert UIB JS 1856: Mammalia (indet.). Pattedyr, ubestembar

Mål: L: 2,5 cm. B: 0,8 cm. Vekt: 0,5 gram.

Strukturnr: A204 Grav, såldemasser

14) Bein, ubrente dyr av bein.

Bein. Analysert UIB JS 1856: Mammalia. Pattedyr, ubestembar: Lemmeknokler.

Fnr: FB 289.

Mål: L: 7,0 cm. B: 2,0 cm. Vekt: 7,1 gram.

Strukturnr: A 2000 Grav

15) Bein, ubrente dyr av bein.

Venstre ribbein av dyr. Analysert UIB JS 1856: Artiodactyla Partåete (klovdyr). Størrelse som sau. Kuttet proximalt, flere paralelle kuttspor subprox medial, et lenger ned på den laterale siden. Trolig også kuttet distalt.

Mål: L: 8,0 cm. B: 1,0 cm. Vekt: 3 gram.

Strukturnr: A 2000 Mulig relasjon til grav/grøft, men funnet i /under gammel grunnmur vest for grøft (A2000). Løsfunn

16) Bein, ubrente dyr av bein.

Liten knokkel, ikke menneskebein. Analysert UIB JS 1856: Pattedyr, ubestembar Cranium

Vekt: 1,1 gram.

Strukturnr: A 204 Funnet under opprensning, mulig relasjon til grav (A1000?)

17) Bein, ubrente dyr av bein. Antall: 2.

To små forvitrtedte bein, ikke menneske. Analysert UIB JS 1856: Phoca vitulina/Steinkobbe,Cranium

Vekt: 1,1 gram.

Strukturnr: A 204 grav, funnet i sålld

18) Bein, ubrente pattedyr av bein.

Bein. Analysert UIB JS 1856: Pattedyr, ubestembart: Cranium. Kommentar: Muligens homo sapiens

Fnr: FB 239. Vekt: 0,9 gram.

Strukturnr: A229 A 229, mulig gravkontekst

19) Bein, ubrente dyr av bein.

Bein: Analysert UIB JS 1856 Mammalia/Pattedyr, ubestembart

Fnr: FB 358. Vekt: 0,6 gram.

Strukturnr: A3000 Grav

20) Bein, ubrente homo sapiens av bein. Antall: 2.

To småbein, Analysert UIB JS 1856: Homo sapiens. Phalanx/manus beindel: dia,dist. Det minste fragmentet er ubestemt. men i kommentaren er det antatt at det tilhører samme bein

Fnr: FB 430.

Strukturnr: A3000 Grav

21) Bein, ubrente dyr av bein. Antall: 2.

To småbein, ikke menneske Analysert UIB JS 1856: Arvicola terrestris/Vånd. Femur (prox,dia,dist)

Vekt: 0,1 gram.

Strukturnr: A 3000 Grav, funnet i såld

22) Bein, ubrente homo sapiens av bein, var. venstre femur.

Fragment av venstre lårbein. Dette fragmentet er datert: TRa-16251: 1428 ± 15 . Kal. AD 602 - 650.

NB! Prøven tydeligvis forbrukt, ingenting sendt tilbake i retur. Fragmentet tilhører

FB321.1000/Ts.16036.11 og 528.3000/Ts.16035.74 (siste i profil (grunnmur) mot øst,samt 530.3000/Ts.16035.75.

Fnr: FB 428. Vekt: 5,773 gram.

Strukturnr: A 3000 Grav

23) Stang håndtak av jern, var. stekepanne.

Lang båndformet jernstang med rester av krok i ene enden. Kan være håndtak til stekepanne, en tolkning som er inspirert av ts. 16035.24, en større del av en jernplate som kan være en panne.

Bevaringsgraden er dårlig for begge gjenstandene, og tolkningen har dette som forbehold. Kroken er oppbøyet og kan ha formet en løkke, lik T.15136 (ikke mot kanten som den vanlige R430 varianten).

Mål: L: 49,0 cm. B: 1,7 cm. T: 0,7 cm.

Løsfunn under restaureringsarbeidet, våningshus undergulv (gravkontekst)

24) Panne stekepanne av jern.

Flat jernplate, sterkt korrodert og skadet, som i den grad bevaringen tillater det vurderes å ha vært rund. Vurderingen er basert på et parti som synes å ha spor etter en oppbrettet rand, lik R430. Sammen med løsfunn av jernstang/håndtak Ts.16035.23, virker tolkningen stekepanne rimelig

Mål: Tykkelse: 0,6 - 1,5 cm L: 21,0 cm. B: 18,0 cm. T: 1,5 cm.

Løsfunn under restaurering, våningshus under gulv (gravkontekst)

25) Perle av glass.

Perle av opakt glass, riflet nær sylindrisk i form. Fargen er mørk blå/nærmest svart. Riflene kan beskrives som tette langsgående riller, som Callmer 1977 A177T, en perletype som kan stamme fra hele vikingtiden (Callmer 1977:80). Varianter av perletypen kan imidlertid forekomme tidligere. Typen kom til på 600-tallet (Ekberg 1991:12), og blå perler med svært lik form opptrer feks. i godt daterte kontekster fra 700-tallets første halvdel i Ribe (Delvaux 2017). Dateringen kan trolig spenne fra merovingertid til vikingtid.

Mål: Hull: 0,4 cm diam. T: 0,8 cm. Diam: 1,7 cm. Vekt: 1,807 gram.

Løsfunn fra restaurering, våningshus (under gulv, gravkontekst)

26) Ildflint av flint.

Ildflint, hvit flint med knusningsspor

Fnr: FF419.

Mål: L: 2,7 cm. B: 2,3 cm. T: 1,6 cm.

Strukturnr: 3000 grav

27) Annen gjenstand av ukjent, var. kule.

Uviss gjenstand, lite kuleformet objekt

Fnr: F 350.

Mål: Diam: 0,7 cm. Vekt: 0,291 gram.

Strukturnr: 3000 Grav

28) Prøve av jern/bein/tre, var. såldemateriale.

Fragmenter av jern, bein og tre funnet i såld. Noe av beinfragmentene er trolig fra menneske, men ikke inkludert i den osteologiske analysen

Strukturnr: 3000 såldet fra den østlige delen av graven avdekt under gulvet i huset

29) Prøve av tre. Antall: 10.

Fragmenter av bevart tre

Fnr: F 479.

Strukturnr: 3000 Grav

30) Prøve av tre. Antall: 10.

Trebit, ikke mulig å identifisere. Mange mindre fragmenter

Fnr: F 348.

Strukturnr: 3000 Grav

31) Pilspiss av jern.

Pilspiss av jern. Verken tangen eller spissen er bevart i sin helhet, tangen er flat med rektangulært tverrsnitt. Gjenstanden har midtrygg på begge sider, og overgangen tange til blad ser ut til å ha vært vinkelrett etter den ene siden å dømme, men vurdert opp mot den andre siden kan dette skyldes en skade. Fragmentet kan vanskelig typebestemmes nærmere, men trolig hatt samsvar med varianter av spisstyper som forekommer i yngre jernalder, og kan godt tilhøre gravgods opprinnelig assosiert med grav/skjelettfunnet..

Fnr: FJ 223.

Mål: L: 8,2 cm. B: 1,8 cm. T: 0,6 cm. Vekt: 18,968 gram.

Nærmest relasjon til grøft (2000) men mellom steiner og rot nær gammel grunnmur til huset. Neppe in situ

32) Linhekle av jern, var. jernstenger. Antall: 3.

Tre jernstenger. Fragmenter av ukjent gjenstand/gjenstander, men kan være fragmenter til en mulig linhekle, se. Ts.16035.52-54

Fnr: 224.

Mål: 4,5 x 0,7 diam., 4,2 x 1,5 og 4,4 x 0,6 diam. Vekt: 15,26 gram.

Strukturnr: 204 Grav overflate

33) Annen gjenstand av jern.

Jernfragment, flakformet. Del av flat gjenstand av uviss type

Fnr: F 238.

Mål: L: 4,3 cm. B: 3,8 cm. T: 0,3 cm. Vekt: 10,5 gram.

Strukturnr: 224 Grav, overflate

34) Annen gjenstand av jern, var. jernfragmenter. Antall: 4.

Fire jernfragment, flakformet. Del av flat gjenstand av uviss type

Mål: 2,3 x 1,7 x 0,2 cm, 2 x 1,3 x 0,2, 1,8 x 0,8 x 0,2 og 1,3 x 0,8 x 0,2 cm store Vekt: 3,6 gram.

Strukturnr: A 204 Grav overflate

35) Annen gjenstand av jern, var. jernfragment.

Liten jernstang, kanskje del av nagl/spiker

Mål: L: 4,2 cm. Diam: 0,4 cm. Vekt: 3,2 gram.

Opprensning av grav, NV-del

36) Annen gjenstand av jern, var. Jernfragmenter. Antall: 4.

Tre jernfragmenter. Største fragment har med rektangulært tverrsnitt, ikke ulikt jernstang/håndtak Ts.16035.23, Vanskelig å avgjøre om fragmentene kan tilhøre samme gjenstand. De øvrige er Jernfragment, flakformet. Del av flat gjenstand av uviss type

Mål: 3,4 x 1,5 x 0,6, 2,3 x 1,7 x 0,4, 2 x 1,9 x 0,4 og 1,6 x 1,3 x 0,2 cm store Vekt: 8,3 gram.

Opprenskning grav, NV del

37) Annen gjenstand av jern. Antall: 3.

Løsfunn avlevert fra huseier, to deler av en jernplate, en trapesoid gjenstand der den spisse enden er bøyd innover til et feste/øye. Uviss type. Platefragmentet kan tilføre samme gjenstand som 16035.24, mulig stekepanne

Mål: Trapesoid: 6,1 cm l, st. br. 3,2, minste br. 1,1, st. t. 0,7 cm. 15,55 g Største platefragm.: 6,6 x 3,7 x 0,5 cm. 21,02 g Minste fragment: 2,2 x 1,7 x 0,3 cm. 1,59 g

Funnet under restaureringsarbeid, under gulv, gravkontekst

38) Spiss av jern.

Dårlig bevart gjenstand, avlang med brudd i ender og sidekanter. Tydelig midtrygg på begge sidene tyder på at gjenstanden kan være del av en spiss, og bruddkanten i den ene enden kan se ut som å være i overgangen blad/tange. Skadene er for store til å gi en sikker identifikasjon, men gjenstanden kan være fragment av en pilspiss basert på den beskjedne størrelsen

Mål: L: 3,8 cm. B: 1,7 cm. T: 0,5 cm. Vekt: 9,686 gram.

Strukturnr: A 204 Såld, vest i overflate på grav

39) Annen gjenstand av jern, var. jernfragmenter. Antall: 8.

Åtte jernfragmenter, fragmenter av tre deler av gjenstander: stang, spissoval plate og en platedel avlang, bøyd og med rester av naglhode (?).

Mål: Spissoval, 3 deler. 9,81,3 x 0,6 cm st. 16,146 g. Stang, 3 deler: 8,5 x 0,6 cm diam. 7.1 g Platedel:, 2 deler 6,1 x 1,3 x 1 cm st. 9,743 g.

Strukturnr: A 204 Grav, overflate, såldefunn NV

40) Spiker av jern.

Stor jernspiker, håndsmidd, funnet av huseier. Håndsmidd, men trolig nyere tid

Mål: L: 9,2 cm. B: 1,0 cm. T: 1,0 cm. Vekt: 18,8 gram.

Løfunn under gulv, restaurering, gravfunn

41) Annen gjenstand av jern.

Rektangulær jernstang fragment, kan være del av håndtak Ts.16035.23

Mål: L: 6,0 cm. B: 1,8 cm. T: 1,0 cm. Vekt: 21,760 gram.

Strukturnr: A 204 Såldefunn vest, grav overflate

42) Annen gjenstand av jern, var. Jernfragment.

Jernfragment, rektangulær og flakformet. Del av flat gjenstand av uviss type med en rett langside.
Del av gjenstand av uviss art

Fnr: 240.

Mål: L: 4,0 cm. B: 2,2 cm. T: 0,4 cm. Vekt: 6,13 gram.

Strukturnr: 229 Grav

43) Spiker av jern.

Liten jernstang, bøyd i ca. 80 graders vinkel. Spikerdel?

Fnr: FJ 218.

Mål: L: 3,2 cm. B: 2,1 cm. Diam: 0,5 cm. Vekt: 2,17 gram.

grav

44) Spiker av jern, var. Håndsmidd.

Hodedelen til stor spiker. Kvadratisk tversnitt på stamme, ca. 0,9 x 0,9 cm. Trolig nyere tid

Fnr: FJ 227.

Mål: L: 5,1 cm. B: 1,5 cm.

grav

45) Annen gjenstand av jern, var. Jern fragment.

Liten jernstang, stamme til spiker eller lignende

Fnr: FJ 228.

Mål: L: 1,8 cm. Diam: 0,4 cm. Vekt: 1,3 gram.

grav

46) Annen gjenstand av jern, var. Jernfragment.

Jernfragment, flakformet. Del av flat gjenstand av uviss type

Fnr: Fj 291.

Mål: L: 2,0 cm. B: 1,4 cm. T: 0,2 cm. Vekt: 1,3 gram.

Strukturnr: 1000

47) Annen gjenstand av jern, var. Jernfragment.

Jernfragment, flatt

Fnr: FJ 293.

Mål: L: 3,7 cm. B: 2,3 cm. T: 0,2 cm. Vekt: 2,4 gram.

Struktur: 1000

48) Annen gjenstand av jern, var. Jernfragment.

Jernfragment, flakformet med rette sider som kan være opprinnelige kanter. Del av flat gjenstand av uvisst type

Fnr: FJ 309.

Mål: L: 6,5 cm. B: 3,0 cm. T: 0,3 cm. Vekt: 10,2 gram.

Struktur: 1000

49) Annen gjenstand av jern, var. Jernfragmenter. Antall: 2.

To Jernfragment, flakformet. Del av flat gjenstand av uvisst type

Fnr: FJ 310.

Mål: 2 x 1,5 x 0,3 og 0,7 x 0,6 x 0,3 cm store Vekt: 2,8 gram.

Struktur: 1000

50) Annen gjenstand av jern, var. Jernfragment. Antall: 2.

Jernfragmenter, flakformete. Del av flat gjenstand av uvisst type

Fnr: FJ 311.

Mål: Minste fragment: 1,3 x 0,9 x 0,2 cm st. 0,16 g. L: 3,0 cm. B: 2,1 cm. T: 0,3 cm. Vekt: 2,59 gram.

Struktur: 1000 Grav

51) Stang av jern, var. Jernstang.

Jernstang med rektangulært tverrsnitt. Markant bøy (u-form) midt på, og tydelig bruddkant i en ende. Del av ukjent gjenstand.

Fnr: FJ 297.

Mål: L: 8,8 cm. B: 1,8 cm. T: 0,7 cm. Vekt: 48,63 gram.

Struktur: 2000 Grøft

52) Linhekle av jern, var. Ullkam. Antall: 23. Gjenstandsdel: Tinder.

En mengde jernstenger med rundt tverrsnitt, sterkt korrodert i tillegg til preg av mekaniske påkjenninger. Ingen fragmenter ser ut til å vise klare tilspisninger eller hodeform som man kunne forvente av en samling nagler eller spiker. Til sammen 43,07 g. Funnkonsentrasjonen ligner tilsvarende fra denne delen av den forstyrrede graven, Ts. 16035,53 og 54 og gir grunn til å anta at fragmentene skal ses i sammenheng med en svært ødelagt gjenstand bestående av en mengde jerntinder, f.eks. tekstilredskap (Linhekle/linkam/ullkam).

Fnr: Fj 298.

Mål: 23 fragmenter; Fra 8 - 0,5 cm l, 1 - 0,4 cm diam Vekt: 43,07 gram.

Struktur: 2000 Grøft

53) Linhekle av jern, var. Linhekle?. Antall: 18.

En mengde jernstenger med rundt tverrsnitt, sterkt korrodert i tillegg til preg av mekaniske påkjenninger. Ingen fragmenter ser ut til å vise klare tilspisninger eller hodeform som man kunne forventa av en samling nagler eller spiker. Til sammen 40, 57 g. Funnkonsentrasjonen ligner tilsvarende fra denne delen av den forstyrrede graven, Ts. 16035,52 og 54 og gir grunn til å anta at fragmentene skal ses i sammenheng med en svært ødelagt gjenstand bestående av en mengde jerntinder, feks.tekstilredskap (Linhekle/linkam/ullkam).

Fnr: 473.

Mål: Fra 5,3 - 1,4 cm l, tverrsnitt fra 0,6 - 0,3 cm diam. Vekt: 40,57 gram.

Strukturnr: 2000 Grøft

54) Linhekle av jern, var. ullkam?. Antall: 15.

En mengde jernstenger med rundt tverrsnitt, sterkt korrodert i tillegg til preg av mekaniske påkjenninger. Ni passer til beskrivelsen tinder, men seks fragmenter er trolig korrosjonsprodukter fra disse. Ingen fragmenter ser ut til å vise klare tilspisninger eller hodeform som man kunne forventa av en samling nagler eller spiker. Til sammen 17 g. Funnkonsentrasjonen ligner tilsvarende fra denne delen av den forstyrrede graven, Ts. 16035.53 og gir grunn til å anta at fragmentene skal ses i sammenheng med en eller to svært ødelagt gjenstand(er) bestående av en mengde jerntinder, feks.tekstilredskap (Linhekle/linkam/ullkam).

Fnr: FJ 298.

Mål: Største lengde:3,5 cm, minste lengde 1,3. Diam. fra 0,6 - 0,4 cm Vekt: 17 gram.

Strukturnr: 2000 Grøft (Merk! Funnpose 2 tilhørende Ts.16035.52)

55) Annen gjenstand av jern, var. Gjenstandsdel.

Liten del av en jerngjenstand av uviss type

Fnr: 506.

Mål: L: 3,9 cm. B: 1,5 cm. T: 1,3 cm. Vekt: 5,18 gram.

Strukturnr: 2000 Grøft

56) Nagle klinknagle av jern.

Liten klinknagle med roe, stamme og sirkulært hode.

Fnr: 474.

Mål: Roe: 2,3 x 1,8 cm, stammen 0,3 cm diam, hode 1,8 cm diam. L: 3,0 cm. B: 2,3 cm. T: 1,8 cm.
Vekt: 8,26 gram.

Strukturnr: 2000 Grøft

57) Annen gjenstand av jern, var. Jernfragment.

Jernfragment avlang form med spiss i en ende. Bevaringsgraden er lav, med store korrosjonsskader og formen er trolig et produkt av dette. Uviss type

Fnr: 352.

Mål: L: 4,3 cm. B: 1,8 cm. T: 0,6 cm. Vekt: 3,30 gram.

Strukturnr: 3000 Grav

58) Annen gjenstand av jern, var. Jernfragment. Antall: 4.

Tre biter av jern, flakform. Trolig del av flat jerngjenstand av ukjent art..

Fnr: 357.

Mål: 3 x 2,5 x 0,3 cm st, 1,7 x 1,3 x 0,2 cm st, 1,7 x 1,3 x 0,3 cm st. og 0,6 x 0,5 x 0,3 cm stor Vekt: 4,27 gram.

Strukturnr: 3000 Grav

59) Annen gjenstand av jern, var. Jernfragmenter. Antall: 6.

Fire flakformede jernfragmenter, trolig fra flat gjenstand av ukjent art

Fnr: 437.

Mål: Fra 3,5 - 0,6 cm l., 1,7 - 0,6 cm br. 0,2 - 0,4 cm t. Vekt: 5,06 gram.

Strukturnr: 3000 Grav

60) Annen gjenstand av jern, var. Jernfragmenter. Antall: 4.

Fire flakformede jernfragmenter, trolig fra flat gjenstand av ukjent art

Fnr: 455.

Mål: Fra 4 - 1,8 cm l, 2,5 - 1,3 cm br., 0,4-0,2 cm t- Vekt: 7,18 gram.

Strukturnr: 3000 Grav

61) Annen gjenstand av jern, var. Jernfragment. Antall: 2.

To flakformede jernfragment, deler av flat gjenstand av ukjent art

Fnr: 532.

Mål: 2,4 x 2,2 x 0,3 cm st., 2 x 1,4 x 0,2 cm st Vekt: 2,33 gram.

Strukturnr: 3000 Grav

62) Annen gjenstand av jern, var. jernfragment. Antall: 2.

Flakformet jernfragment, del av flat gjenstand av ukjent art

Fnr: 481.

Mål: Minste fragm. 1,1 x 0,7 x 0,2 cm st- L: 2,5 cm. B: 2,2 cm. T: 0,3 cm. Vekt: 1,97 gram.

Strukturnr: 3000 Grav

63) Annen gjenstand av jern, var. Jernfragment.

Rektangulært jernobjekt, buet tverrsnitt i en ende, spissovalt i den andre. Del av gjenstand av ukjent type.

Fnr: 420.

Mål: L: 2,7 cm. B: 0,8 cm. T: 0,3 cm.

Strukturnr: 3000 Grav

64) Annen gjenstand av jern, var. jernfragment.

Jernfragment av flakform, del av flat gjenstand av ukjent type.

Fnr: 361.

Mål: L: 2,0 cm. B: 1,7 cm. T: 0,2 cm. Vekt: 0,74 gram.

Strukturnr: 3000 Grav

65) Annen gjenstand av jern, var. Jernfragment.

Større, rektangulært jernfragment, flakformet. En langside er svært rett, og kan være en opprinnelig kant på gjenstanden fragmentet stammer fra. Denne gjenstanden lar seg har sannsynligvis vært flat, men lar seg ikke identifisere ytterligere.

Fnr: 429.

Mål: L: 5,5 cm. B: 4,5 cm. T: 0,6 cm. Vekt: 21,97 gram.

Strukturnr: 3000 Grav

66) Annen gjenstand av jern, var. Jernfragment.

Jernfragment, flakformet. Del av flat gjenstand av uviss type.

Fnr: 360.

Mål: L: 3,9 cm. B: 2,6 cm. T: 0,3 cm. Vekt: 4,41 gram.

Strukturnr: 3000 Grav

67) Kniv av jern. Gjenstandsdel: blad. Antall fragmenter: 2

Blad ,tangeavsats og del av tangen til en kniv. Trolig variant av JP 107, brukskniver vanlig i vikingtid , trolig også forekommende i merovingertid (Petersen 1951:193-95).

Fnr: FJ 451.

Mål: L: 17,5 cm. B: 1,6 cm. T: 0,6 cm. Vekt: 31,163 gram.

Strukturnr: 3000 Grav

68) Hvalbeinplate av hvalbein, var. Hvalbeinsplate.

Fragment av hvalbeinsplate med spor av dekor på en side. Dekoren ser ut til å ha vært omfattende, og trolig dominert av parallelle og triple linjer i bånd som har dannet kryss- og/eller sikksakkmønstre. Spor av kantborder kan anes på kantene. Den best bevarte kanten er tydelig buet, men ellers er gjenstanden preget av brudd og slitasjekanter, også på baksiden. Det ser ut til at et lite parti av en rett kant befinner seg på motsatt side av den buede kanten. Gjenstanden er trolig del av hvalbeinsplate Ts.16035.3 med god motsvarighet til Ts.16035.69 hva dekoren angår, men formen er ulik. Til sammen gir ikke informasjonen gode indikasjoner på hvordan fragmentet kan ha vært plassert på hvalbeinsplaten for øvrig, annet enn at dersom den tilhørte hvalbeinplaten, må den ha inngått i dekoren på platens øvre kant.

Fnr: FB 296.2000.

Mål: L: 8,2 cm. B: 3,8 cm. T: 1,8 cm.

Strukturnr: 2000 Grøft

69) Hvalbeinplate av hvalbein, var. Hvalbeinsplate.

Fragment av hvalbeinsplate med spor av dekor på en side. Dekoren ser ut til å ha vært omfattende, og trolig dominert av parallelle og triple linjer i bånd som har dannet kryss- og/eller sikksakkmønstre. Spor av kantborder kan anes på kantene. Gjenstanden har likheter i dekor med Ts.16035.68, men formen gir tydelig inntrykk av å fremstille et stilisert hode. Bevaringsgraden tillater ikke å avgjøre om fremstillingen var et dyr eller menneske/noe midt i mellom. Hodeformen kan minne om mannshodet til Tommaplaten (T.8318), men mangler skjegg, mens munnpartiet i stedet minner om et bitt. Bittet/munnen synes å ha endt i et hull gjennom platen, tydelig synlig i bruddkanten her. I nakkepartiet finnes spor av et utspring med rektangulært tverrsnitt. Dette kan være en del som har forbundet et tilsvarende dekorativt element på andre siden av hvalbeinplatens topp, noe som i så fall betyr at hodene har vendt utover. Dette er et uvanlig, men ikke ukjent trekk ved hvalbensplatenes dekor (Isaksen 2012). Dersom gjenstanden tilhørte hvalbensplaten Ts.16035.3 må den ha inngått i dekoren på dennes øvre kant.

Fnr: FB 515.

Mål: L: 8,0 cm. B: 6,4 cm. T: 2,2 cm.

Strukturnr: 2000 Grøft

70) Kam enkeltkam av gevir. Gjenstandsdel: Fragment av tenner.

Fragment av plate med fire bevarte tenner. Gjenstanden er del av en sammensatt kam. Del av et hull til nite er synlig i den ene bruddkanten på langsiden. Fragmentet kan ikke gi nærmere antydning til kamtype, men det er nærliggende å tro at platefragmentet Ts.16035.71 tilhørte samme kam platedelen Ts.16035.71 stammer fra.

Fnr: F306.

Mål: L: 3,4 cm. B: 1,3 cm. T: 0,3 cm. Vekt: 0,778 gram.

Strukturnr: 1000 Grav

71) Kam enkeltkam av gevir. Gjenstandsdel: Skinne.

Del av skinne til en sammensatt enkeltkam. En side er dekorert med minst 16 punktsirkler på den bevarte overflaten, samt kantlinje langs begge langsiden. Punktsirklene var rammet inn av kantlinjer som er delvis synlige langs over- og undersiden av skinnen. Punktsirklene synes dermed å ha vært rammet inn til senter av kamskinnen, der de var tett anlagt i rekker eller bånd som har utgjort hovedprinsippet i dekoren. Et nitehull, ca. 0,5 cm diam. er bevart i sin helhet, mens et tilsvarende er synlig i den venstre bruddkanten (sett fra forsiden). Begge hull har rustrød farge i sidene, som indikerer at nitene var av jern. Skinnen har plankonvekst tverrsnitt, og den bevarte øvre langsiden er markant buet, mens nedsiden er rett. Skinnen hadde trolig plankonveks form i plan og i tverrsnitt, kjennetegnet som definerer den opprinnelige kammen til Ambrosianis gruppe A ca. 800-950 e.Kr. (Ambrosiani 1981)/, tilsvarende Ashby gruppe 5 (Asby 2011). Ashby påpekte at tilsvarende former også forekommer i merovingertid. Platefragmentet, Ts.16035.70 kan tilhøre samme kam som skinnfragmentet, men kan vanskelig avgjøres sikkert.

Fnr: FB453.

Mål: L: 7,1 cm. B: 2,1 cm. T: 0,3 cm. Vekt: 1,440 gram.

Strukturnr: 3000 Grav

72) Annen gjenstand av hvalbein, var. Hvalbeinsfragment.

Forvitret hvalbeinfragment. En mengde små fragmenter av denne er katalogisert og magasinert samme sted. Ingen spor av dekor e.l., er synlig på gjenstanden, men tykkelsen på fragmentet er i noenlunde samsvar med hvalbeinplate Ts.16035.3, samt fragmentene Ts.16035.68 og 69 som trolig tilhører denne. Det er mulig gjenstanden også kan ha tilhørt hvalbeinsplaten, uten at dette kan avgjøres sikkert

Fnr: Fb 521.

Mål: L: 4,3 cm. B: 2,9 cm. T: 1,9 cm.

Strukturnr: 2000 Grøft

73) Bein, ubrente homo sapiens av bein. Antall: 2.

Anatomisk rapport Tanja Karlsen. Ribbein ca. 3 cm l. fragment, og del av venstre tibia (legg/skinnebein) ca. 20 cm l. Begge beina er i dårlig forfatning og med bruddflater i begge endene. Små fragmenter fra beinene er katalogisert sammen med knoklene.

Fnr: Fb 307.

Strukturnr: 1000 Grav

74) Bein, ubrente homo sapiens av bein. Antall: 2. Antall fragmenter: >10

Anatomisk rapport Tanja Karlsen. Femur, lårbein, venstre side) ca. 20 cm l. fragment, og tre fragmenter som trolig er fibula (ribbein). Beina er i dårlig forfatning og med bruddflater i begge endene. Små fragmenter fra beinene er katalogisert sammen med knoklene. Fragmentet av lårbein er del av Ts.16035.11, 22 og 74

Fnr: FB 528.

Strukturnr: 3000 Grav, under vegg mot øst

75) Bein, ubrente homo sapiens av bein.

Anatomisk rapport Tanja Karlsen. Femur, lårbein, venstre side). Lite fragment, ca. 7 x 4 cm, dårlig forfatning. Hører sammen med FB428/Ts.16035.22, FB 528.3000/Ts.16035.74, og FB 321.1000/Ts.16035.11

Fnr: FB 530.

Strukturnr: 3000 Grav

76) Bein, ubrente homo sapiens av bein, var. Fibula.

Anatomisk rapport Tanja Karlsen. Fibula venstre, leggbein. Ca. 7,5 x 1,5 cm st., dårlig forfatning

Fnr: FB 533.

Strukturnr: 3000 Grav ved østprofil (vegg).

77) Bein, ubrente homo sapiens av bein. Antall fragmenter: >5

Anatomisk rapport Tanja Karlsen. Små fragmenter menneskebein, trolig del av femur (lårbein) og pelvis (bekken)

Fnr: FB 438.

Strukturnr: 3000 Grav

78) Bein, ubrente homo sapiens av bein, var. Sacrum, høyre pelvis, epicondyle lårbein. Antall fragmenter: >10

Anatomisk rapport Tanja Karlsen. Femur, lårbein ved kne (femoral epicondyle), sacrum (korsbein) og høyre bekken. Alt svært porøst og i mange fragmenter. Sortert i fire poser, katalogisert og pakket i samme eske

Fnr: FB 406.

Strukturnr: 3000 Grav

79) Bein, ubrente homo sapiens av bein, var. Sacrum, venstre pelvis. Antall: 2.

Anatomisk rapport Tanja Karlsen. Sacrum og venstre del av pelvis (korsbein/venstre bekken). Svært dårlig forfatning, mange fragmenter.

Fnr: FB 444.

Strukturnr: 3000 Grav

80) Bein, ubrente homo sapiens av bein, var. Pelvis. Antall fragmenter: >10

Anatomisk rapport Tanja Karlsen. Bekkenbeinfragmenter (en pose med usikre småfragmenter sortert i egen pose).

Fnr: FB 467.

Strukturnr: 3000 grav

81) Bein, ubrente homo sapiens av bein, var. Hodeskalle og thoracicfragm.. Antall: 2. Antall fragmenter: >10

Anatomisk rapport Tanja Karlsen. Skallefragmenter og thoracic (midtre del av ryggrad), sortert i to enheter katalogisert i samme unr.

Fnr: FB 538.

Sør profil/under vegg. Gravkontekst

82) Bein, ubrente av bein, var. Metacarpal. Antall fragmenter: 2

Anatomisk rapport Tanja Karlsen. Høyre 1. metacarpal (midtre håndbein)

Fnr: FB 359.

Strukturnr: 3000 Grav

83) Bein, ubrente homo sapiens av bein, var. Ribbein. Antall fragmenter: 3

Anatomisk rapport Tanja Karlsen. Fragmenter av ribbein

Fnr: FB 355.

Strukturnr: 3000 Grav

84) Bein, ubrente homo sapiens av bein, var. Ryggvirvel. Antall fragmenter: >10

Anatomisk rapport Tanja Karlsen. Et større og en mengde småfragmenter av ryggvirvel

Fnr: FB 290.

Strukturnr: 3000 Grav

85) Bein, ubrente homo sapiens av bein. Antall fragmenter: 2

Anatomisk rapport Tanja Karlsen. Ubestemte småfragmenter, menneskebein

Fnr: FB 354.

Strukturnr: 3000 Grav

86) Bein, ubrente homo sapiens av bein, var. Hodeskalle, parietal. Antall fragmenter: 2

Anatomisk rapport Tanja Karlsen. To fragmenter av øvre del av hodeskalle

Fnr: FB 475.

Strukturnr: 3000 Grav

87) Bein, ubrente homo sapiens av bein, var. Calcaneus - hæl?. Antall fragmenter: >5

Anatomisk rapport Tanja Karlsen. Fragmenter av ulik størrelse, trolg hælbein (calcaneus).

Fra østre profil (under vegg). Sand/humus

88) Bein, ubrente homo sapiens av bein, var. Ribbein.

Anatomisk rapport Tanja Karlsen. Fragment av ribbein, svært dårlig forfatning

Fnr: FB 499.

Strukturnr: 3000 Grav

89) Bein, ubrente homo sapiens av bein, var. Pelvis. Antall fragmenter: 5

Anatomisk rapport Tanja Karlsen. Deler av pelvis (bekken).

Fnr: FB 454.

Strukturnr: 3000 Grav

90) Bein, ubrente homo sapiens av bein, var. Venstre kneskål (patella).

Anatomisk rapport Tanja Karlsen. Venstre kneskål (patella)

Fnr: FB 312.

Strukturnr: 1000 Grav

91) Bein, ubrente homo sapiens av bein, var. Kneskål (Patella).

Anatomisk rapport Tanja Karlsen. Høyre kneskål (Patella)

Fnr: FB 537.

Strukturnr: 3000 Grav

92) Bein, ubrente homo sapiens av bein, var. Thoracic - ryggvirvel. Antall fragmenter: >5

Anatomisk rapport Tanja Karlsen. En mengde fragmenter tilhørende ryggvirvel fra midtpariet i ryggen (thoracic)

Fnr: FB 356.

Strukturnr: 3000 Grav

93) Bein, ubrente homo sapiens av bein, var. "Langbein". Antall fragmenter: >10

Anatomisk rapport Tanja Karlsen. Fragmenter av "langbein", altså større knokkel i skjelettet

Fnr: FB 431.

Strukturnr: 3000 Grav

94) Bein, ubrente homo sapiens av bein, var. Pelvis. Antall fragmenter: 5

Anatomisk rapport Tanja Karlsen. Flere fragmenter, trolig fra bekken

Fnr: FB 323.

Strukturnr: 1000 Grav

95) Bein, ubrente homo sapiens av bein, var. Venstre metacarpal.

Anatomisk rapport Tanja Karlsen, venstre 2. metacarpal (håndbein).

Fnr: FB 531.

Strukturnr: 3000 Grav

96) Bein, ubrente homo sapiens av bein, var. Phalange.

Anatomisk rapport Tanja Karlsen. Intermediate phalange (mellomste fingerbein)

Fnr: FB 313.

Strukturnr: 3000 Grav

97) Bein, ubrente homo sapiens av bein, var. Metacarpal?.

Anatomisk rapport Tanja Karlsen. Trolig et fragment av håndbein

Fnr: FB 314.

Strukturnr: 1000 Grav

98) Bein, ubrente homo sapiens av bein, var. "Langbein". Antall fragmenter: 3

Anatomisk rapport Tanja Karlsen. Fragmenter av "langbein", altså større knokkel i skjelettet

Fnr: FB 500.

Strukturnr: 3000 Grav

99) Bein, ubrente homo sapiens av bein, var. Femur?. Antall fragmenter: 3

Anatomisk rapport Tanja Karlsen. Fragmenter fra femur (lårbein)

Fnr: FB 427.

Strukturnr: 3000 Grav

100) Bein, ubrente homo sapiens av bein, var. Metacarpal 5?.

Anatomisk rapport Tanja Karlsen. Fragment trolig av 5. metacarpal, håndbein

Fnr: FB 423.

Strukturnr: 3000 Grav

101) Bein, ubrente homo sapiens av bein, var. "Langbein". Antall fragmenter: 5

Anatomisk rapport Tanja Karlsen. Fragmenter av "langbein", altså større knokkel i skjelettet

Fnr: FB 480.

Strukturnr: 3000 Grav

102) Bein, ubrente homo sapiens av bein, var. Ubest.. Antall fragmenter: 7

Anatomisk rapport Tanja Karlsen. Fragmenter av menneskebein, ubestembare

Fnr: FB 351.

Strukturnr: 3000 Grav

103) Bein, ubrente homo sapiens av bein, var. 1. distal phalange. Antall fragmenter: 2

Anatomisk rapport Tanja Karlsen. Fragment av distal phalange (ytre fingerbein)

Fnr: FB 425.

Strukturnr: 3000 Grav

104) Bein, ubrente homo sapiens av bein, var. "Langbein". Antall fragmenter: 3

Anatomisk rapport Tanja Karlsen. Fragmenter av "langbein", altså større knokkel i skjelettet

Fnr: FB 362.

Strukturnr: 3000 Grav

105) Bein, ubrente homo sapiens av bein, var. Mulig metacarpal.

Anatomisk rapport Tanja Karlsen. Fragment av menneske, mulig metacarpal (håndbein)

Fnr: FB 349.

Strukturnr: 3000 Grav

106) Bein, ubrente homo sapiens av bein, var. vertebrae. Antall fragmenter: 3

Anatomisk rapport Tanja Karlsen. Fragmenter av vertebrae, ryggvirvel

Fnr: FB 239.

Strukturnr: 229 Grav, overflate

107) Bein, ubrente homo sapiens av bein, var. "Langbein+kranium? Antall fragmenter: 4

Anatomisk rapport Tanja Karlsen. Fragmenter av "langbein", altså større knokkel i skjelettet, og mulig kraniumfragment

Strukturnr: 3000 Løsfunn/såld fra gravkontekst

108) Tann homo sapiens av tann, var. Venstre maxillary 1 incisor.

Anatomisk rapport Tanja Karlsen. En tann. Venstre maxillary 1 incisor/øvre første hjørnetann, venstre.

Fnr: FB 422.

Strukturnr: 3000 Grav

109) Tann homo sapiens av tann, var. Venstre Maxillary 1. premolar.

Anatomisk rapport Tanja Karlsen. En tann. Venstre Maxillary 1. premolar, forjekselse fra øvre del av kjeven (venstre side)

Fnr: FB 421.

Strukturnr: 3000 Grav

110) Tann homo sapiens av tann, var. venstre Maxillary 2 incisor.

Anatomisk rapport Tanja Karlsen. En tann. Venstre Maxillary 2. incisor/øvre andre hjørnetann, venstre.

Fnr: FB 292.

Strukturnr: 1000 Grav

111) Prøve av tre.

Trefragmenter sortert fra skjelettdeler tatt i preparat - Ts.16035.10

Fnr: FB 456. Vekt: 0,40 gram.

Strukturnr: A 3000 Grav

112) Prøve av tre. Antall fragmenter: 5

Trefragmenter sortert fra skjelettdeler tatt i preparat - Ts.16035.77

Fnr: FB 438. Vekt: 0,581 gram.

Strukturnr: 3000 Grav

113) Leirklining av leire.

Liten bit leirklining, fiberavtrykk på en side

Mål: L: 2,7 cm. B: 2,4 cm. T: 0,7 cm. Vekt: 4,05 gram.

Strukturnr: A 204 Funnet i såld

114) Bein, ubrente pattedyr av bein. Antall: 20.

Sterkt fragmenterte bein funnet i gravkontekst. Beinene er ikke analysert

Strukturnr: A 1000 Grav, funnet i såldemasser

Funnomstendighet: Framkommet ved fritidsaktivitet Gravfunn, steinrøys fra yngre jernalder. Funn fremkom under arbeid med renovering av gulv i hus. Utgravd av arkeologer ved Norges arktiske universitetsmuseum.

Kartreferanse/-koordinater: Projeksjon: EU89-UTM; Sone 33, N: 7456969.08, Ø: 477899.78.

LokalitetsID: 269473.

Funnet av: Jon Gunnar Blom/Anja Roth Niemi/Jørn Henriksen.

Funnår: 2020.

Litteratur: Petersen, J.1919: De norske vikingesverd. En typologisk-kronologisk studie over vikingetidens vaaben. Videnskapsselskapets Skrifter II. Hist.-fil.klasse 1919, 1.

Sjøvold, T.1974: The Iron Age Settlement of Arctic Norway. A Study in the Expansion of European Iron Age Culture within the Arctic Circle. II. Late Iron Age. Norwegian University Press. Tromsø / Oslo / Bergen 1974

Callmer, J.1977: Trade beads and bead trade in Scandinavia ca. 800-1000 A. D. Acta archaeologica Lundensia. Series in 4° ; 11.

Ekberg, A.1991: Vendeltida pärlor : en kronologisk och korologisk studie av det vendeltida pärlmaterialet från Skandinavien och kontinenten. Universitet i Stockholm.

Delvaux, Matthew C.2017: PATTERNS OF SCANDINAVIAN BEAD USE BETWEEN THE IRON AGE AND VIKING AGE, CA. 600-1000 C.E. Beads vol. 29

Petersen, J.1951: Vikingtidens redskaper. Skrifter utgitt av Det Norske Videnskaps-akademi i Oslo. II. Hist.-filos. Klasse 1951, 4.

Isaksen, Eva2012: Hvalbeinsplater fra yngre jernalder. En analyse av hvalbeinsplatenes kontekst og funksjon. Mastergradsavhandling i arkeologi, UIT

Ambrosiani, K.1981: Viking Age combs, comb making and comb makers: in the light of finds from Birka and Ribe. Stockholm studies in archaeology, 2.

Ashby, Stephen P.2011: An Atlas of Medieval Combs from Northern Europe Internet Archaeology 30. <https://doi.org/10.11141/ia.30.3>

Katalogisert av: Jørn Erik Henriksen.